

MEGAVAT

INTERNA REVILJA

JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA

TISKOVINA, POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

84

POGOVOR Z DIREKTORJEM
JAVNEGA HOLDINGA
LJUBLJANA

SREČANJE
KONZORCIJA
SENERGY NETS

TRAJNOSTNOST KOT
OSEBNA ZAVEZA

Samo Lozej

Peščena ura

Razmišljam, kako pesek v peščeni uri, ki se v svojem tempu presipava skozi majhno nišo iz zgornje polovice v spodnjo, opazno spreminja pogled na to uro. Tam, kjer je še malo prej bil, ga ni več, in tam, kjer ga še malo prej ni bilo, kar naenkrat je. Malo po malo se nasipava in postaja opazen. Če se zelo osredotočim na ta pesek, lahko vidim številne drobce najbolj živega časa, tistega, ki ravno ta trenutek polzi skozi to majhno nišo. To je ta trenutek – tukaj in zdaj. Vsak nam nekaj pomeni, vsak sleherni košček našega časa, ki je že pretekel ali ravno sedaj teče in bo čez nekaj trenutkov postal odtis in s tem (le še) spomin. In če razmišljam še malo dlje, če se ustavim z mislimi na tem mestu, si lahko zlahka priključem spomine na več njih. Nekateri mi priključijo izzive, preizkušnje, tudi skrbi, spet drugi trenutke uspehov, zadovoljstvo, zavzetost ... A vsi skupaj, ves ta pesek, povezan v čas, ki je pretekel, je tisti čas, s katerim smo zabeležili in sklenili še eno obdobje. Vsak svojega in skupaj skupnega.

Če si leto 2024 predstavljamo v obliki peščene ure, lahko rečemo, da je to še eno leto, v katerem je čas hitro in za marsikaj tudi veliko prehitro spolzel mimo, kljub temu, da nas je na trenutke tudi trdo ustavljal in preizkušal. A pustil je svoje sledi.

Realizirali smo večji del načrtovanih nalog in ciljev, kar se odraža tudi na oceni poslovnega izida družbe, za katerega ocenjujemo, da ga bomo zaključili dobro, z dobičkom v višini 1,56 mio EUR. Samo poslovanje družbe Energetika Ljubljana je sicer na eni strani omejeno z regulativnimi predpisi s strani Agencije za energijo in na drugi strani s konkurenco, s katero se soočamo tako na trgu zemeljskega plina kot tudi na trgu električne energije.

Ključno je, da naša proizvodnja in distribucija toplote ter proizvodnja električne energije delujejo zanesljivo, in daj je ravno tako zanesljiva distribucija zemeljskega plina. Z že izvedenimi večjimi investicijami, kot tudi načrtovanimi investicijskimi naložbami sledimo predvsem zavezujočim ukrepom, ki so pomembni za prilagajanje proizvodnje okoljsko vedno ostrejšim zahtevam ter izpolnitvam energetske-okoljskih ciljev evropskega zelenega dogovora. Vsakodnevno se trudimo tudi za ohranjanje visokega nivoja zadovoljstva uporabnikov z našimi storitvami.

Preizkušnje so vselej pot do prepotrebnih izkušenj, izkušnje pa nas bogatijo in vodijo v napredek. Po viharjih letih, ki jih je zaznamovala energetska kriza, smo, lahko rečem, vstopili v izjemno ambiciozno in zahtevno poglavje zelenega prehoda, v katerem so naše sile trenutno najbolj usmerjene v redno obratovanje in s tem pridobitev uporabnega dovoljenja za našo trenutno največjo naložbo na tej poti, to je za plinsko-parno enote (PPE-TOL).

Ves naš razvoj je usmerjen v razogljičevanje virov za proizvodnjo toplote in elektrike, s čimer smo močno vpeti tudi v Misijo 100 podnebno nevtralnih mest, to je projekt, ki poteka na ravni celotne Mestne občine Ljubljana in obsega številne, zelo ambiciozne ukrepe. PPE-TOL bo omogočila bistveno zmanjšanje porabe premoga, prav tako bo prispevala k energetske učinkovitosti. A k razogljičenju kot tudi k povečanju samooskrbe bodo pomembno prispevali projekti, s katerimi bomo povečali uporabo obnovljivih virov energije (lesne biomase in sonca). Sile smo usmerili tudi v projekt izgradnje objekta za energijsko izrabo nericiklabilnih mešanih komunalnih odpadkov (TEO Ljubljana – toplota in elektrika iz odpadkov). Trenutno smo vsi potencialni udeleženci v projektih energijske izrabe odpadkov na nivoju Slovenije v pričakovanju odločitve oz. nadaljnjih korakov države – to je sprejema nove uredbe in nato razpisa za podelitev koncesije, saj je energijska izraba odpadkov obvezna državna gospodarska javna služba. Na ravni Ljubljane vzporedno potekajo tudi aktivnosti za pripravo strokovnih podlag za pripravo potrebnih prostorskih aktov oz. umestitve tovrstnega objekta v prostor.

Projekt povečanja rabe lesne biomase je že v teku – že sedaj smo največji uporabnik lesne biomase v energetske namene v Sloveniji, s predelavo enega izmed že ugaslih premogovnih kotlov pa bomo lahko rabo lesnih sekancev še povečali. –

Potekajo tudi aktivnosti za postavitev sončnih elektrarn, med drugim tudi za potrebe proizvodnje vodika, aktivnosti na področju projekta energijske izrabe Ljubljanice in tudi druge aktivnosti.

Spoštovane sodelavke in cenjeni sodelavci, hočemo ali nočemo, peščeno uro bomo zopet obrnili in začelo se bo odštevanje novega časa.

Naj šteje - zares šteje vsak trenutek, še posebej pa naj štejejo tisti, ki nas povezujejo v razvoju, uspehih in napredku. Tako osebnostnem kot poslovnem.

Iskrena hvala vsakemu posebej za vaš čas in vse dobro v novem letu vam želim. Srečno!

Samo Lozej

 energetika Ljubljana

skupina Javni holding Ljubljana

Interna revija MEGAVAT

izdaja

ENERGETIKA LJUBLJANA, d. o. o.

Verovškova ulica 62 • Ljubljana

Uredniški odbor

Glavna urednica: Irena Debeljak • **Člani:** Doris Kukovičič, Sara Savšek, Rechele Narat, Maša Štangl, Vlado Maričič, Vojko Pucihar, Primož Škerl, Herman Janež, Andrej Močilnikar, Nina Humar, Marko Butala • **Fotografija na naslovnici:** Peter Kališek • **Karikature:** Sabina Goršič • **Produkcija:** Vela d.o.o. Ljubljana • **Elektronski naslov uredništva:** megavat@energetika.si

Načrt za prehod za blažitev podnebnih sprememb

K blaženju podnebnih sprememb bo naša družba prispevala z različnimi razvojnimi projekti, kot so razogličenje proizvodnih virov in s tem daljinske oskrbe s toploto, ki je naša primarna dejavnost, ter z razogličanjem sistema oskrbe z zemeljski plinom. Nekateri od projektov razogličanja so navedeni v Strategiji razvoja 2022-2027 (Strategija), nekateri od njih so povzeti v Lokalnem energetskega konceptu, v Misiji 100 ogljično nevtralnih mest ... Nekateri projekti pa so tudi že del plana družbe za leto 2025.

Na osnovi 56. člena Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE) ima naša družba pripravljen Trajnostni načrt sistema daljinskega ogrevanja, ki vsebuje tudi projekte, ki so navedeni v omenjeni Strategiji.

Za PPE-TOL smo dobili odločbo o poskusnem obratovanju, izvajajo se testi, s katerimi se morajo izkazovati doseganja zahtevanih pogodbenih parametrov. Zaradi investicije se dopolnjuje tudi dokumentacija glede okoljevarstvenega dovoljenja usklajenosti do BAT zaključkov ter ocene možnosti onesnaževanja tal in podzemne vode v sklopu delnega izhodiščnega poročila, kot je to zahtevano z Zakonom o varstvu okolja in podzakonskimi akti.

Še do pred kratkim je zemeljski plin predstavljal zeleni prehod za blažitev podnebnih sprememb, če je dosegal predpisana merila skladno z Uredbo o taksonomiji in podzakonskimi akti. Čeprav je zemeljski plin fosilno gorivo, se je zaradi zmanjšanja emisije ogljikovega dioksida na proizvedeno energijo in energetske učinkovitosti investicija v plinsko tehnologijo lahko štela med okoljsko trajnostne naložbe. Po krizi z dobavami zemeljskega plina iz Rusije pa se je plošča pripravljavcev zakonodaje obrnila in ni upoštevala časovne izvedljivosti, dostopnosti »brezogljičnih« tehnologij, ..., in da vetra in sonca takrat, ko ga najbolj potrebujemo, ni v izobilju. Tudi nove tehnologije, kot so na primer čisti zeleni vodik,

PPE-TOL, trenutno največja naložba v razogličevanje proizvodnih virov Energetike Ljubljana, je v poskusnem obratovanju.

ali pa že nekajletni pilotni projekti zajemanja in skladiščenja CO₂, še niso čisto implementirane v tehnološke procese, bodisi zaradi težav z doseganjem energetske učinkovitosti bodisi s samimi stroški teh tehnologij.

Dejstvo je, da EU za cilj podnebne nevtralnosti do leta 2050 ponuja tudi različne finančne spodbude skozi različne mehanizme (okrevanje in odpornost, sklad za modernizacijo, ...).

Tudi bančni sektor bo lahko dajal kredite samo za trajnostne naložbe, trajnostno skladno poslovanje družbe pa bo kot priloga finančnemu poročilu izkazovano skladno z zahtevami ESRS standardov. Na novo bodo v poročilu tudi podnebna tveganja (blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe) in pa

podnebne priložnosti, kot so izboljšanje energetske učinkovitosti, zmanjšanje porabe vode ... Del tega poročila bo tudi Načrt za prehod za blažitev podnebnih sprememb.

Iz črk besede in iz besed stavki, ki naj se uresničijo, pa če tudi bomo morali ta Načrt skladno z zahtevami zakonodaje še dopolnjevati z zahtevami, določenimi v načrtih za podnebno nevtralnost, potrebnih za brezplačno dodelitev pravic do emisije, in okvirnimi načrti preoblikovanja, kot je to zahtevano v Industrijski Emisijski Direktivi (IED), ki je bila objavljena letos poleti. Načrt preoblikovanja bo moral vsebovati informacije o tem, kako bo upravljavec preoblikoval napravo v obdobju 2030–2050, da bo do leta 2050 prispeval k nastanku trajnostnega, čistejšega, krožnega, z viri učinkovitega in podnebno nevtralnega gospodarstva.

Vse s ciljem, da bomo zmanjševali odvisnosti od fosilnih goriv z uvajanjem obnovljivih virov energije, povečanjem ukrepov energetske učinkovitosti in zagotavljali zadostno zmogljivost energetske infrastrukture.

Čeprav je do cilja podnebne nevtralnosti še petindvajset let, pa ne moremo mimo uresničenja določenih zahtev. Kot primer naj navedemo določila omejitve nakupa bojlerjev v začetku leta 2025 zapisanih v Pravilniku o učinkoviti rabi energije v stavbah iz maja leta 2022.

Torej ne glede na vse zahteve zakonodaje, družba pripravlja Prehodni načrt, ki bo izvedljiv, z upoštevanjem tehnološke (realnimi zmoglosti sektorja energetike), finančne, časovne komponente in za uporabnike primeren.

»Kaj bo zdaj z električnimi bojlerji? Jaz jih imam še cel kup za prodati.«

Irena Debeljak

»Razmišljati in delati moramo kot ena ekipa«

Pogovor s Krištofom Mlakarjem, direktorjem Javnega holdinga Ljubljana

POGOVARJALA SEM SE DORIS KUKOVIČIČ

Javni holding Ljubljana (JHL) je lastnik javnih podjetij Energetika Ljubljana, Voka Snaga in LPP. Je strateško povezovalna in usmerjevalna družba, ki kar 19 gospodarskih javnih služb povezuje v učinkovit in zanesljiv storitveni sistem za širšo ljubljansko urbano regijo. Od leta 2021 delujemo kot Skupina oz. pogodbeni koncern, v katerem ima JHL pravno-formalno vlogo obvladujoče družbe, javna podjetja pa vlogo odvisnih družb. Podporne procese družba JHL izvaja tudi za javni podjetji Ljubljanska parkirišča in tržnice ter ŽALE. Skupaj smo velik in glede na zelo raznolike dejavnosti - med katerimi so poleg številnih gospodarskih javnih služb tudi številne tržne dejavnosti - tudi izrazito kompleksen sistem: smo največji javni prevoznik v Sloveniji, največji sistem za celovito ravnanje z vodo in odpadki, največji sistem za daljinsko energetska oskrbo s toploto in plinom ter največja kogeneracija v državi, skrbimo tudi za urejanje največ javnih tržnic in parkirnih površin in kot največje pogrebno podjetje stojimo ob strani ljudem, ko jim je najbolj težko. In čeprav smo sedaj kar nekajkrat navedli, da smo največji, pa smo skupaj predvsem skupina skoraj 2.700 sodelavk in sodelavcev in pomemben del Velike mestne družine, saj si vse dni v letu z vso odgovornostjo prizadevamo za zagotavljanje maksimalne kakovosti bivanja v Mestni občini Ljubljana. In če smo v preteklosti med sabo iskali sinergije in ob tem marsikdaj naleteli tudi na ovire, je sedaj, kot pravi naš sogovornik, direktor Skupine JHL, gospod Krištof Mlakar, nastopil čas za skupne strategije.

Skoraj 12 let ste vodili javno podjetje Vodovod Kanalizacija in mu nato uspešno pripojili javno podjetje Snaga. Nastalo je skupno podjetje Voka Snaga, ki ste ga vodili malo manj kot štiri leta, zatem pa vam je bilo zaupano vodenje skupine Javni holding Ljubljana. Kaj vam najprej pride na misel ob vsem tem?

Ljudje – sodelavke in sodelavci.

V kakšnem pomenu?

Po eni strani ugotoviš, da je potrebno vzpostaviti določen red, ki ga prej ni bilo, mogoče je kaj »za časom«, mogoče kaj tudi strukturno ni bilo najbolj postavljeno ... potem pa ugotoviš, da so to zelo strokovni ljudje, ki so tudi zelo, zelo pridni. In izjemno pripadni, kar je bilo čutiti tako na VO-KA kot na Snagi, kjer je bila stalnost res izredno visoka. Ljudje so bili tukaj tudi po trideset let in več. Kar kaže na to, da je to dobro podjetje, da ljudje niso tukaj primarno zato, ker bi bile tako dobre plače, temveč, ker je to dobro podjetje in jim to nekaj pomeni.

Ste se tam počutili »doma«?

Da, sem.

Pogrešate to?

Pogrešam ... Priznam, jaz sem čustveno navezan na Voko Snago ... Predvsem zato, ker me je fasciniralo to, kako ljudje vsak za

svoyo dejavnost skrbijo. Fasciniralo me je, kaj jim pomeni čista pitna voda, kako so ponosni na čistilni napravi, kaj jim pomeni, da smo bili ena prvih čistilnih naprav, ki je imela sušenje blata, kaj jim pomeni, da bomo imeli sedaj nadgradnjo na tretjo fazo čiščenja ... In povsem enako mislim o sodelavcih iz Snage ... Tukaj je zgodba o RCERO, kjer je res kaj za videti in doživeti - kljub temu, da so kdaj kakšni obiski nosove vihali nad tamkajšnjim vonjem - fascinantno je, kaj lahko z odpadki narediš in kaj lahko nenazadnje narediš z gorivom iz odpadkov, ki ga imamo tako rečeno »pred nosom« ...

»Ne želim, da bi bil holding razumljen kot delovna skupnost skupnih služb. Moramo biti več kot to.«

... ker je to tisti generator razvoja ... tako za človeka kot za družbo, kajne?

Zagotovo ... Manjka ta korak naprej. Zame je zagotovo razvoj to, da imaš doma rudnik goriva in imaš priložnost, da iz njega doma ustvariš energijo ... a se potem neka laična zunanja javnost razglašča za stroko in meni, da bo treba ta korak (izgradnjo sežigalnice) na vsak način preprečiti ...

Ampak oranje ledine ne gre čez noč ...

Ne, seveda ne gre čez noč.

Pa imate vedno ta notranji motor, ki vas žene naprej, ali vas - ko gre za velike infrastrukturne projekte – takšno nasprotovanje zavre?

Ne, sploh ne, jaz rabim adrenalin. In predvsem zaupam vsem sodelavkam in sodelavcem, ki delajo na teh velikih projektih, v tem primeru na Energetiki Ljubljana ... Vem, kaj govorijo in vem, kaj znajo. To je specifična stroka, ki je ni v izobilju po vsej državi, in poganjat oz. obratovati s takimi objekti ni tako

enostavno. Tako da jim absolutno zaupam in mislim, da je to tisti »motor«, tisto gonilo, ki ga moramo vsi imeti, da bomo projekte premaknili naprej. Moraš pa imeti tudi strast do tega, da narediš nekaj novega in boljšega, četudi ne bo najbolj lahko.

Se vedno zbudite na »desno nogo«, če tako rečeva, ali tudi kdaj pomislite »kaj mi je tega treba«?

Nikoli se ne zbudim na desno nogo - glede na to, da sem levičar tako in drugače. (smeh) Jaz kvečjemu, če je tako, kot je bilo na primer dva dneva nazaj (vezano na kanal CO, op.a.), postanem malo napet, tako kot je bila cela ekipa malo napeta, če tako rečem. Nisem pa še nikoli, ko gre za službo, pomislil v smislu »a zdaj moram pa še en dan oddelati ...« Ne, nikoli ... To se mi pa ne zgodi.

Mislím, da sem vam to tudi vidi. Moram priznati, da se mi zdi težko dojemljivo, kako si vsi, ki ste na vodstvenih položajih v Skupini, zapomnite toliko informacij ... Skupaj imamo kar 19 gospodarskih javnih služb, tržne dejavnosti, vsaka od njih s svojim zakonitostmi ... Številni projekti, od manj do izjemno zahtevnih ... Naj povsem preprosto vprašam: Kako vam sploh funkcionirajo možgani, saj ne gre le za splošno, površinsko pomnjenje informacij in znanje ...?

Po mojem to pridelamo ... To je nek privzgojen občutek za zbiranje informacij in obdelavo, ne znam drugače povedati. Pobereš osnovo zgodbe in se potem v tisto, kar je res zahtevnega, še posebej poglobiš, da veš natančno, kako kaj funkcionira. Imamo pa tudi zahtevnega šefa, zato bi bilo zelo nerodno, če bi strokovno vedeli manj o našem delu. Naša naloga je, da moramo vedeti res veliko stvari.

Mislím, da si je zelo težko predstavljati, kakšna velika količina različnih vsebin je povezanih v holdingu ...

Zelo težko ... in zelo težko si je tudi predstavljati, da se je potrebno priučiti tudi tehničnih stvari - tudi, če nisi tehnik -, ker moraš nekaj vedeti vsaj o mehanizmi delovanja, kaj je input, kaj je output ... tudi zato, da znaš zagovarjati vsebine, zakaj je določena tehnologija pomembna ... In če se navežem na prejšnjo temo, sežigalnico, zakaj je dobro gorivo iz komunalnih odpadkov pretvoriti v energijo; da je to dejansko »zero wastek«, ker bomo odpadke na koristen način pospravili pred lastnim pragom ... Marsikdo se ne zaveda, da če nam bodo »vrata zaklenili«, bo doma ostala samo še gora odpadkov.

Če pogledava nazaj na vašo pot, do vodenja holdinga, je morda kaj, kar vam v delovnem smislu ni uspelo, pa ne zaradi vas konkretno, ampak morda zaradi takratne situacije ali ovir na splošno?

Vedno je kaj, ni pa ničesar, kar bi obžaloval ... Kakšni razvojni projekti bi se lahko hitreje odvijali, morda, da imeli daljinsko odčitavanje vodomero, ali pa da bi že imeli centralno čistilno napravo, da bi bil CO narejen do konca - čeprav vemo, zakaj ni in to ni odvisno od sodelavk in sodelavcev, ki na tem projektu delajo ... Je še kup tehnoloških stvari ... Tudi na odpadkih morda še kakšno racionalizacijo, ki je še nismo uspeli razviti ali pa razviti še kakšnega pametnega mehanizma, npr., kako odpadno olje pobirati iz gospodinjstev ...

Krištof Mlakar, direktor Javnega holdinga Ljubljana

Življenje ni premica, temveč ima polno ovinkov, navzgor in navzdol ...

Tako je in vedno je nekaj novega ... treba se prilagajati predpisom ...

... in čedalje več jih je ...

Tako je in potem je to težko.

Oktober letos je Javni holding Ljubljana obeležil 30 let delovanja, januarja prihodnje leto pa boste vi osebno obeležili dve leti vodenja te družbe in s tem tudi vodenja Skupine, v kateri Javni holding Ljubljana predstavlja obvladujočo družbo, Energetika Ljubljana, Voka Snaga in LPP pa odvisne družbe ... Kako ste gledali na holding kot direktor VO-KA in Voke Snage ter kako nanj gledate danes – kot direktor Skupine?

Na holding gledam enako kot prej - s tem, da določene stvari, za katere se mi je prej zdelo, da bi se jih dalo spremeniti, optimizirati ali pa v osnovi narediti drugače, sedaj dejansko poskušam spremeniti, in to korak za korakom, ne revolucionarno. Včasih je, če gledamo z vidika podjetij, manjkala ta dorečenost, kje se procesi končajo ali pa kje se začnejo – odvisno, s katerega vidika gledaš. In drugo, kar je manjkalo in kar sedaj poskušam uvesti – glede na to, da smo od leta 2021 tudi pogodbeni koncern – je ustvarjanje strateških politik, skupnih usmeritev in izvajanje skupnih strategij, zagotavljanje skupne likvidnosti, finančne

stabilnosti itd., in sicer tako za vsa podjetja v holdingu kot tudi za obe pridruženi podjetji. Ne želim, da bi bil holding razumljen kot delovna skupnost skupnih služb – v smislu: tukaj je nekdo, ki dela za nas administrativna dela. Moramo biti več kot to. Res je, da je bilo dolgo časa veliko stvari, ki se jih je uvajalo na novo, toda sedaj menim, da je prišel čas, da bi se tudi mi organizacijsko morali malo drugače postaviti, ob tem pa tudi hčerinskim družbam povedati, kakšna je skupna usmeritev, kakšna je skupna strategija, ne glede na to, kakšna je različnost njihovih dejavnosti. Neke stične točke imamo. Ključna pa je, da bo našim meščankam in meščanom še boljše, da bomo napredovali, da bomo ves čas v toku z dogajanjem in da bomo ves čas na čim bolj visokem nivoju – da bo mesto čisto, da bo voda čista, da bomo imeli čim bolj ugodno ogrevanje, da bomo proizvajali elektriko ... da bo, kot je zadnjič župan povedal, Energetika Ljubljana proizvajala eno tretjino elektrike za Ljubljano ... Da bomo imeli sežigalnico, ki bo omogočila, da bomo imeli še na južnem delu Ljubljane zagotovljeno daljinsko ogrevanje ... S tem je treba iti naprej. To nam je skupno, skupne so nam tudi Stanežiče – selitev remize ... Razmišljati in delati moramo kot ena ekipa.

Ne govorimo več o iskanju sinergij, temveč o skupnih strategijah ...

Da.

A bi bilo po vašem mnenju lažje, če bi bili vsi ena družba, pravno-formalno gledano? Kot jo imajo na primer Dunaju?

Moje osebno mnenje je, da. Če gledamo tako, da bi bilo to enovito podjetje, ki ima posamezne dejavnosti, kot so energetika, voda, snaga, promet ... in ne kot podjetje v smislu skupnosti skupnih služb.

Ali sicer opazate tudi kakšne ovire, ki jih je še treba premostiti, ali kaj izboljšati ... Kje se nam na ravni skupine še zatakne, če lahko tako rečem?

Kje se nam zatakne? Morda na dojemanju drug drugega - da imamo skupne usmeritve z namenom, da nam bo vsem skupaj boljše. Da je za vse nas dobro, da je enovito narejeno.

Ko imamo pravo skupno strategijo in načrt, je verjetno lažje ...

Zagotovo. Ker, ko je enkrat vsem kristalno jasno, kaj počnemo, je vsem tudi lažje. In če se izrazim kot rad reče župan: Če jaz vozim avto, ga jaz in ne še pet drugih, ker potem ne vemo, kam gremo. Moramo vedeti, kam gremo in zakaj. In eden mora to povedati.

Če upoštevamo še javni podjetji LPT in ŽALE, nas je v širši skupini skoraj 2.700 sodelavk in sodelavcev ... Kako na toliko lokacijah, ob različnih organizacijskih kulturah ... vse spraviti na isti imenovalec, če se tako izrazim, oz. kako spodbujati ljudi v isto smer, ob dejstvu, da se delovni obseg še širi ...

Jaz opažam, da ko nastane nek red, ko se ljudem pojasni, da nastajajo neka pravila zato, da se bo prišlo od točke A do točke B in ne zato, da bi se jih kakorkoli omejevalo, se stvari začnejo tudi umirjati in premikati. Ljudje imamo sami pri sebi intimno radi red

in varnost; da, ko pridemo v službo, vemo, kaj moramo delati, zakaj to počnemo in kaj je bil naš izdelek tisti dan. Ne pa zato, da se samo »odkljuka« osem ur.

V poznanem je zagotovo določena varnost. Kaj je tisto nekaj - poleg že navedenega -, kar si vi osebno za Skupino najbolj želite? Za kaj si najbolj prizadevate?

Da bi bila čim bolj enotna, poenotena. Da, če že ne bi bila enovito podjetje, da bi bila

”Skupne usmeritve imamo z namenom, da nam bo vsem skupaj boljše.”

čim bolj poenotena, da bi bili osnovni sistemi delovanja, brez specifik dejavnosti, poenoteni v največji možni meri. Vsakdo ima, in to razumem, svoje specifikke v svoji kolektivni pogodbi, specifikke v delovanju, specifikke v porabi energije ... Zagotovo so že vidni prvi rezultati poenotenja na skupni kadrovski politiki in zaposlovanju, izvajanju javnih naročil ter finančnem področju ... Če nič drugega, bo zdaj trajnostnost tudi poudarila neke skupne stične točke: od ogljičnega odtisa, vrednostnih verig, registrov tveganja ... Že iz vsega tega se vidi, da imamo neke skupne točke ... neka konsolidirana tveganja, ki so nam vsem skupna, ne samo v sistemu holdinga, ampak tudi navzven. Na tem je treba delati – da bomo čim bolj enotni in čim bolj smiselno urejeni; da se bo vedelo, zakaj so določene komunikacijske povezave oz. procesni dogodki taki - ker bodo ljudje imeli jasnejšo sliko, zakaj počnejo, kar počnejo. Jaz mislim, da je to najbolj pomembno. Tudi razvoj je brez določene stopnje reda zelo težko peljati naprej.

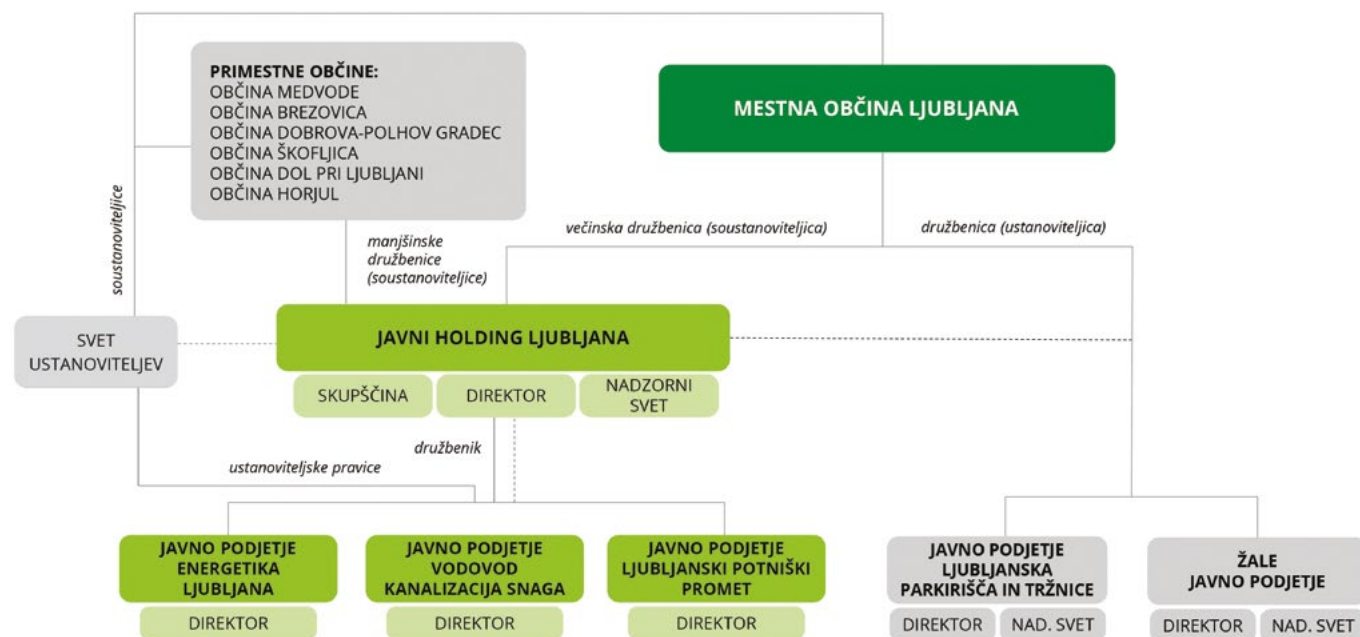
Priprave na trajnostno poročanje, ki je res zahtevno, so pokazale tako naše šibke točke kot tudi močne, skupne. Ena slednjih je, da smo se začeli s sodelavci iz Skupine še drugače vsebinsko povezovati, pa tudi spoznavati ... Glede na to, da nas je res zelo veliko in je težko vzpostaviti osebne stike, vam pa je ta osebni stik zelo pomemben, ste prejšnji mesec uvedli prakso dneva odprtih vrat. Vas je že kdo obiskal?

Ne, menim, da ljudje v osnovi rabimo nekaj časa, da se tega navadimo. Predvsem, da to vabilo ni bilo namenjeno temu »a moram priti špecat«, ampak da lahko pride vsak povedati, kar želi: od zadev osebne narave do izzivov, s katerimi se sooča, ali pa predstavi predlog za izboljšanje ...

Veliko sva obdelala ... Hvala vam za to. Če zaključiva: Leto 2024 se izteka, kakšne so vaše želje za leto 2025, če jih lahko delite z nami?

Kot bo pisalo v moji voščilnici ... Vsak dan je priložnost za nov začetek in vsak začetek je priložnost za povezovanje. Zato želim predvsem, da bo prihajajoče leto za vse nas polno novih priložnosti.

MEGAT

*Skupina JHL

Srečanje konzorcija SENERGY NETS

JURE PETKOVŠEK

V Ljubljani je med 8. in 10. oktobrom 2024 potekalo letno srečanje mednarodnih partnerjev na razvojnem projektu SENERGY NETS, ki ga sofinancira EU. Namen srečanja je bil pregled rezultatov opravljenega dela, pridobitev mnenj zunanjih svetovalcev ter uskladitev glede odprtih vprašanj in aktivnosti v prihodnje.

Cilji 4-letnega projekta

Delo na projektu poteka od septembra 2022 in bo trajalo štiri leta. Cilj projekta je prikazati tehnični in ekonomski potencial za razogljčenje obstoječih energetskih sistemov. V ta namen se v okviru projekta razvija nabor programskih orodij, namenjenih zbiranju prožnosti v posameznih energetskih sistemih. Z opremo, imenovano tudi virtualna elektrarna oz. toplarna, bomo preverjali možnosti časovnega zamika v proizvodnji in porabi energije v energetskih sistemih, s čimer bomo gladili konice ter razbremenili infrastrukturo za distribucijo toplote ter elektrike. Delovanje programske opreme bo prikazano v treh demonstracijskih okoljih – v Ljubljani, v Milanu in Parizu.

Partnerji

Srečanja se je udeležilo 45 udeležencev iz 19 ustanov, med katerimi so energetska podjetja, razvojno naravnana podjetja, raziskovalne ustanove ter interesna združenja. Srečanje je potekalo v dvorani mestnega sveta na Magistratu, ki nam jo je prijazno odstopila Mestna občina Ljubljana. Po končanem uradnem delu so si udeleženci ogledali postrojenje TOŠ in dispečerski center na Verovškovi.

Slovenski partnerji projekta so poleg Energetike Ljubljana še Elektro Ljubljana, Operato ter Fakulteta za strojništvo UL. Ljubljana je bila edino od treh demonstracijskih okolij, ki je lahko predstavila konkretne rezultate.

Oktobrskega srečanja se je udeležilo 45 udeležencev iz 19 ustanov.

Trenutno stanje

Energetika Ljubljana je vgradila krmilnike, modeme in pametne števec na 47 toplotnih postajah v Ljubljani ter jih povezala v oblak, kar omogoča daljinsko upravljanje, diagnostiko in spreminjanje nastavitev. S to tehnično rešitvijo želimo predvsem zgladiti jutranjo konico, ki nastopa v odjemu toplote iz vročevodnega omrežja.

K turbini TOŠ je bil prigraden krmilnik, ki omogoča zajem podatkov o obratovalni moči ter uvoz le-teh v virtualno elektrarno. Ta bo preko algoritmov napovedovanja razmer v omrežju ter cen električne energije na kratkoročnih trgih izdajala zahteve za koriščenje prožnosti turbine. Na ta način bomo lahko s prilagajanjem moči turbine ustvarjali dodatne prihodke. V okviru projekta želimo na majhnih količinah preučiti, ali rešitev ima ekonomski potencial.

Načrti za prihodnje leto

V prihodnjem letu načrtujemo uspešen prikaz koriščenja prožnosti na vročevodnem in na elektrodistribucijskem omrežju. V letu zatem sledi obdelava in analiza podatkov. Če bodo rezultati obetavni, nameravamo rešitve uporabiti pri večjem številu odjemalcev in na večjih postrojenjih ter jih v obliki novih postopkov vključiti v redno obratovanje in poslovanje Energetike Ljubljana.

Vse o projektu SENERGY NETS lahko preberete na spletni strani senergynets.eu.

MEGA AT

Projekt sofinancira Evropska unija po pogodbi o financiranju št. 101075731. V prispevku izražena mnenja in stališča avtorja ne odražajo nujno mnenj in stališč Evropske unije ali agencije CINEA. Ne Evropska unija ne agencija CINEA ne nosita odgovornosti za vsebino prispevka.

Srečanje je potekalo v Mestni hiši.

Ogledali smo si tudi TOŠ.

Servis elektromotorja na CNG polnilnici LPP

JANEZ PERGAR

Na območju Ljubljane se trenutno nahaja 5 polnilnic na stisnjen zemeljski plin (CNG). Od tega so največje tri CNG polnilnice v lasti Energetike Ljubljana. Ostali dve sta v lasti Petrola in se nahajata na počivališču Barje: sever in jug. Polnilna postaja na lokaciji LPP v Šiški deluje že od leta 2011, ob parkirišču P+R Dolgi most od sredine leta 2016 in na Letališki cesti od konca leta 2021.

Ključna strojna oprema vseh polnilnic so kompresorji, ki stisnejo zemeljski plin iz vhodnega tlaka 10 barov na tlak 250 barov. Plin pod tem tlakom se vodi skozi sušilnike plina v zalogovnike, iz katerih se preko dispenzerjev polni v vozila.

V vseh teh letih obratovanja se prodaja CNG stalno povečuje. Tudi letos so prodane količine v obdobju januar-november za 4 odstotke večje kot leta 2023.

Za lažjo predstavbo, 150 kg stisnjenega zemeljskega plina, kar predstavlja eno polnjenje avtobusa, pomeni cca.190 Nm³ plina.

Na omenjenih treh CNG polnilnicah Energetike Ljubljana se nahaja skupno 5 kompresorjev. Na lokaciji LPP v Šiški, kjer trenutno poteka večina polnjenj vozil LPP in vozil Voka Snaga, sta v uporabi dva kompresorja kapacitete 1.100 Nm³/h in 900 Nm³/h; na Dolgem mostu pa kompresorja s kapaciteto 400 Nm³/h in 200 Nm³/h. Kompresor s kapaciteto 1.200 Nm³/h pa je vgrajen na CNG polnilnici na Letališki cesti.

Na lokaciji LPP je novembra letos, po 22.500 obratovalnih urah, prišlo do okvare elektromotorja na večjem kompresorju. Elektromotor, priključne moči 200 kW je prilagojen za delovanje v Ex coni. Znotraj ohišja kompresorja, kjer je montiran elektromotor, je Ex cona II. Med in po popravilu teh elektromotorjev je treba upošte-

vati predpise s področja servisiranja Ex opreme.

Vzrok poškodbe je bil poškodovan valjni ležaj, zaradi katerega je prišlo do poškodbe gredi in ohišja elektromotorja.

Opravljeni so bili naslednji servisni posegi:

- popravilo na ohišju motorja in gredi z varjenjem po smernicah in standardih;
- podrobni pregled sestavnih delov elektromotorja in pregled električnih spojev v priključni omarici, čiščenje statorja;
- remont z menjavo ležajev in tesnil;
- meritev PTC150;
- električne, mehanske meritve in preizkus praznega teka.

Servis se je opravil skladno s standardi: SIST EN 60079-19:2011+A1:2015 ter SIST EN1127-1:201.

Po končanem servisu je bilo potrebno pridobiti Izjavo o skladnosti servisiranja proti eksplozijsko zaščitene električne opreme. Sestavni del te izjave so mehanske meritve, električni preizkusi in pregled stanja Ex zaščite.

Sledila je ponovna montaža elektromotorja v ohišje kompresorja ter menjava vseh osmih pogonskih jermenov (Optibelt red power 3, SPC3150).

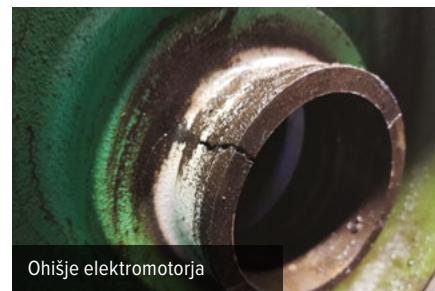
Zaradi vseh opisanih postopkov glede servisiranja je servis trajal 10 dni. V tem času je deloval samo manjši kompresor s kapaciteto 900 Nm³, kar pomeni, da je v teh dneh v povprečju deloval med 12 in 15 ur na dan.

Notranjost ohišja kompresorja

Valjni ležaj

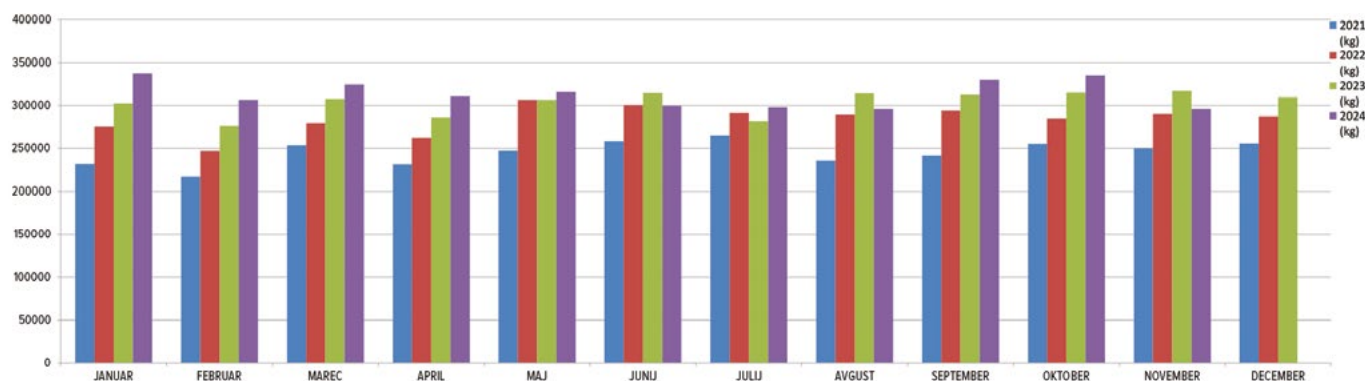
Ohišje elektromotorja

Gred elektromotorja

Montaža elektromotorja v ohišje kompresorja.

Prodane količine CNG po mesecih za zadnja štiri leta.

Uporaba korelatorja pri lociranju puščanja vročevodnega omrežja

BLAŽ JAMNIK

V Sektorju za oskrbo s toploto skrbimo, da je dobava toplote zanesljiva, zato veliko truda vlagamo v lociranje in zmanjševanje puščanja vročevodnega omrežja. Poslužujemo se znanih in preverjenih metod za odkrivanje puščanj. Te so vizualni kontrolni pregledi, detekcija vlage v predizoliranih cevovodih, termografsko aerosnemanje, kontrola z ročno termografsko kamero, satelitsko radarsko snemanje, preizkus tesnosti po zapiranih območjih, geofon in korelator. Za uspešnost odkrivanja puščanja je potrebno kombinirati različne metode. Vendar pa ima vsaka metoda svoje omejitve, zato jo lahko uporabimo samo pod določenimi pogoji.

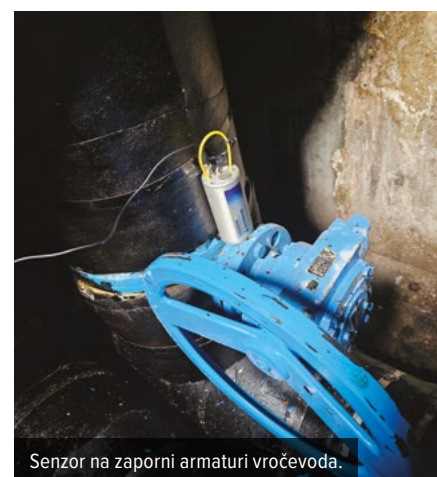
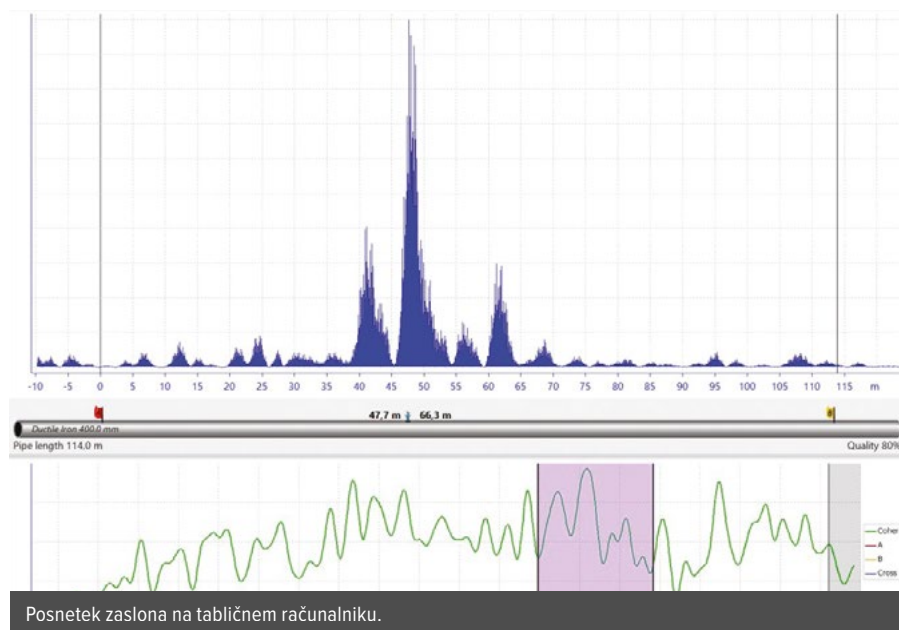
Za vsako potencialno mesto puščanja ocenimo, katera metoda bo ustrezna za lociranje puščanja. Kadar imamo neposreden dostop do cevovoda s čim manj odcepnih mest, takrat lahko uporabimo korelator. To je naprava, ki na osnovi šuma določi natančno lokacijo puščanja. Na cevovod namestimo 2 akustična senzorja. Domnevno puščanje mora biti med obema senzorjema. Puščanje v cevovodu ustvari šum, ki se širi z določeno hitrostjo po steni cevi v obe smeri. Te šume zaznajo zelo občutljivi senzorji in jih preko brezžične komunikacije pošljejo na tablični računalnik. Za vsako meritev je potrebno

v programsko opremo vnesti material cevi, premer cevi in razdaljo med senzorjema. S pomočjo korelacijskih algoritmov programska oprema določi lokacijo puščanja oziroma razdaljo od vsakega senzorja. Ker običajno ne vemo, katera cev pušča, najprej naredimo meritev na dovodu in potem ponovimo še meritev na povratku.

Pred kratkim smo korelator uspešno uporabili pri lociranju puščanja na Verovškovi ulici 45. Pri sistemski kontroli jaškov smo zaznali, da se v jašku na Verovškovi sliši šumenje. Zato smo najprej odsek vročevodne trase pregledali z ročno termografsko kamero. Ugotovili smo, da se puščanje nahaja nekje v okolici lire v križišču Verovškova-Cernetova, vendar pa točne lokacije mesta puščanja nismo mogli določiti. Ker se je puščanje nahajalo med dvema jaškoma brez odcepnih mest, smo uporabili korelator. Z njegovo uporabo smo določili lokacijo puščanja, ki se

je nato tudi potrdila pri izvedbi interventne sanacije vročevoda. Tudi v tem primeru se je izkazalo, da je korelator pod določenimi pogoji zelo uspešna in natančna metoda za določitev mesta puščanja. Točno lociranje mesta puščanja pa vodi tudi v manjši obseg potrebnih gradbenih del za odkritje poškodbe vročevoda in njegovo sanacijo.

■TRAJNOSTNOST

Trajnostnost je osebna zaveza vsakega odgovornega Zemljana

POGOVARJALA SEM SE RECHELLE NARAT

Včasih nastane kakšna pesem, ki mi postane takoj zelo všeč. A ko jo preveč vrtijo na vseh postajah, mi postane zljajna in niti slišati nočem za njo. Kot na primer - ker je ravno tak čas - božična melodija Mariah Carey. Podobno se mi je zgodilo z besedami »eko« ali »bio«... Tudi trajnostnost ima vse elemente tega, da človeka iritira. Vsi jo omenjajo, vsi o njej govorijo, brez tega pojma ne mine niti en dogodek v Evropi. A četudi bi se same besede naveličali, je kristalno jasno, da brez tega ne gre več. Sami smo si ustvarili okolje, kjer smo brezbrizno uporabili vse, kar se je uporabiti dalo – in zdaj se je treba zbuditi. In začeti živeti drugače. Trajnostenost ni samo pojem, je način življenja, dela in poslovanja. Je edina pot v prihodnost, ki jo želimo doživeti. In res se moramo zavedati, da to ni samo modna muha, pač pa mora postati naša zaveza. Malo več o vsem, kaj pravzaprav predstavlja vse to, nam je pojasnila Diana Zupan, ki koordinira pripravo trajnostnega poročila v Energetiki Ljubljana.

Diana, zdi se, kot da je trajnost oz. trajnostnost postala modna beseda (angl. buzzword). Uporabljajo jo vsi – politiki, tržniki, strokovnjaki ... Za kaj pravzaprav gre?

Čeprav še vedno obstajajo dvomljivci v obstoj globalnega segrevanja, pa je težko zanemariti posledice človekovih aktivnosti na podnebne spremembe. Ne nazadnje jih vedno intenzivneje občutimo tudi sami. Čedalje milejše zime, vroča in dolga poletja, sušna obdobja na eni strani in silovite poplave ne drugi ipd. Dokazano je, da so omenjene podnebne spremembe posledica človekovih aktivnosti, ki povzročajo izpuste toplogrednih plinov. Zato je nujno izpuste omejiti, in sicer na takšno raven, da povprečna globalna temperatura ne bo narasla za več kot 1,5 °C v primerjavi z predindustrijskimi ravnmi (obdobje 1850-1900). To pa je mogoče le, v kolikor se popolnoma neto razogljčimo do leta 2050 in tako dosežemo stanje podnebne nevtralnosti. Če pustiva ob strani vse številke in nespor-

na dejstva, bi trajnostnost opisala kot blažene posledice naših dosedanjih aktivnosti, ki povzročajo podnebne spremembe, s ciljem ohranjanja vsaj takšnih življenjskih pogojev za naslednje generacije kot jih imamo sami. Verjetno ni starša, ki si ne bi želel prav tega za svoje otroke in njihove potomce.

Sliši se lepo in pravilno, ampak kako to doseči. Je to sploh izvedljivo?

Ja, Evropa se je tega lotila tam, kjer najbolj boli – pri finančah. S sprejemom Evropske taksonomije, katere cilj je opredeliti dejavnosti, ki so okoljsko trajnostne, je najprej finančne institucije zavezala k omejevanju kreditiranja dejavnosti in projektov, ki niso zeleni, t.j. usklajeni z Evropsko taksonomijo. Tehnična merila za opredelitev neke dejavnosti kot trajnostne so obsežna, natančna in zahtevna. Da se dejavnost lahko označi za trajnostno, mora dokazati, da bistveno prispeva vsaj k enemu okoljskemu cilju, ostalim ne škoduje, hkrati pa so podjetja z družbenega vidika zavezana najmanj k spoštovanju človekovih ter delavskih pravic tako v lastnih dejavnostih kot vzdolž celotne vrednostne verige. V ta namen je EU sprejela posebno direktivo, ki uvaja mehanizem skrbnega pregleda (zadev, povezanih s trajnostnostjo).

OKOLJSKI CILJI PO TAKSONOMIJI:

1. Blažitev podnebnih sprememb;
2. Prilagajanje podnebnim spremembam;
3. Trajnosten raba ter varstvo vodnih in morskih virov;
4. Prehod na krožno gospodarstvo;
5. Preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja;
6. Varstvo in ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov

Torej ne gre le za okoljski vidik?

Nikakor. Izraz trajnostnost težko sam po sebi brez ustrezne razlage zaobjame celoten spekter s trajnostjo povezanih zadev, ki se širijo na področje okolja, družbe in ne nazadnje upravljanja. V kolikor podjetje ni etično upravljanje, je težko pričakovati spoštovanje pravic tako matere Zemlje, t.j. narave, kot tudi človekovih pravic. Ko govorim o človekovih pravicah, to pomeni, da nimamo v mislih le lastnih zaposlenih, temveč vse tiste dele družbe, na katere lahko vplivamo z izvajanjem svoje dejavnosti in to

ne le danes, temveč tudi v prihodnje. Hkrati pa je enako pomembno, da se zavedamo tveganj in priložnosti, ki lahko prihajajo od zunaj, tako iz narave oz. okolja in družbe, in lahko pomembno vplivajo na našo poslovno uspešnost, danes in v prihodnje.

Z vidika obsežnosti področij, ki jih zajema trajnostnost, je morda bolj primerna angleška skovanka Environmental – social – governance oz. krajše ESG. Priznam, da se zaradi lažje in hitrejše izgovorjave sama poslužujem uporabe kratice namesto trajnostnosti, zlasti v okolju, ko smo vsi prisotni že dobro seznanjeni s tematiko.

Se lahko vrneva na vprašanje, kako doseči trajnostne cilje oziroma, če se omejimo na okolje, podnebno nevtralnost do leta 2050?

Obveznost finančnega sektorja, da v svoji naložbeni portfelj vključuje zelene naložbe, je bil znanilec sprememb, da je vrag odnesel šalo. Za izražanje trajnostne naravnosti podjetij ne zadostujejo več zgolj navajanje številnih zelenih certifikatov in okoljskih praks, ki niso znanstveno podprte. Tudi z namenom preprečevanja zelenega zavajanja (greenwashing) je EU najprej z Direktivo o trajnostnem poročanju (CSRD), in nato še s Standardi poročanja (ESRS – Evropski standardi poročanja o trajnostnosti) določila natančna pravila igre, začeni z načinom opredelitve trajnostnih tem, o katerih mora podjetje poročati. V kolikor o kakšni izmed trajnostnih tem podjetje ne poroča, ker je z oceno dvojne pomembnosti ugotovilo, da to za podjetje ni pomembno, mora to razkriti in po potrebi dokazati. Podatkovne točke (t.i. data points), o katerih je potrebno poročati, temeljijo na verodostojnih standardih (ISO ali TGP protokol), najnovejših uradnih virih emisijskih faktorjev in drugih pretvornikov, najnovejših znanstveno utemeljenih ciljih v zvezi podnebnimi spremembami, zadnjih objavljenih podnebnih scenarijih, ki upoštevajo tako ekonomske kot družbene razvojne poti in še in še.

Če zopet poenostavim: EU je trajnostno poročanje postavila ob bok siceršnjemu poslovnemu poročanju. Enako kot letno poročilo, bo tudi trajnostno poročilo predmet pregleda s strani revizorja. Sama vidim trajnostno poročanje kot poročanje o poslovanju podjetja, kjer je valuta namesto EUR tona emisij toplogrednih plinov oz. konkretno tone ekvivalenta CO₂.

Ekvivalenta CO₂?

Zelo pomembno je, da se ne omejimo zgolj na izpuste CO₂, vendar vedno zagotovimo pošteno in transparentno upoštevanje vseh toplogrednih plinov, ki lahko nastajajo v posameznih primerih. V skladu z ESRS je potrebno upoštevati vseh šest t.i. Kjotskih plinov (GHG plinov) in dodatno še NF₃. Vsak izmed teh plinov ima drugačen potencial globalnega segrevanja. S pomočjo indeksa GWP (Global Warming Potential) se učinek vseh različnih toplogrednih virov izvede na skupni imenovalc. Zgolj za primerjavo. Metan, ki je tudi pomemben z vidika naših dejavnosti, ima potencial globalnega segrevanja 28. To pomeni, da ima tona emisij metana v ozračje enak vpliv na segrevanje ozračja kot emisije 28 ton CO₂. Najbolj škodljiv je žveplov heksafluorid, ki ima potencial preko 20.000!!!

Kako pa smo se tega lotili v Energetiki Ljubljana?

(smeh) Podobno kot ostala podjetja. Tik pred zdajci. Razlogov je več. Gre za popolnoma novo področje, kjer se praksa še ni izoblikovala. Že sama terminologija je izredno zahtevna. Občutek nerazumevanja ob prvem stiku z ESRS standardi je popolnoma legitimen. Nerodno je, da pojmi kot so dvojna pomembnost, vrednostna veriga, prehodnostna tveganja in priložnosti itd. niso zgolj nepomembni termini, katerih nepoznavanje ne škoduje (preveč), temveč predstavljajo hrbtenico trajnostnega poročanja. Čeprav iskreno verjamem v dober namen EU, menim, da se je tega vseeno lotila na malce neroden način.

Če že moramo nekatera podjetja s poročanjem pričeti takoj in nimamo na voljo prehodnega obdobja, bi bilo korektno, da se

zagotovijo ustrezne smernice in navodila, namesto, da so šele v fazi priprave. Tudi slovenska vlada je zakon, s katerim uvaja obveznost trajnostnega poročanja, sprejela šele konec meseca novembra.

Ker gre za novo področje, je dodatna težava, da podjetja ne razpolagajo s kadrom, ki bi bil ustrezno usposobljen za tovrstno delo. Če pa ustrezni zaposleni v podjetju obstajajo, so polno vpeti v druge delovne procese.

Idealen trajnostnik bi moral biti v prvi vrsti poznavalec okoljskih ved, malce kemika in fizika, ekonomist – tako finančnik kot tržnik – pa seveda bi bilo krasno, če ima morda znanje s področja strojništva ali je celo elektro inženir, in seveda družboslovec.

Kot sem že omenila, gre za težavo večine podjetij. Do sedaj je bilo komuniciranje o ESG v večini podjetij v domeni tržnikov z namenom privabljanja potrošnikov. Stiska zaposlenih v vseh podjetjih, ki so trenutno najbolj aktivno vpeti v teh projektih, je v posameznih primerih precejšnja. Kljub temu, da sem sama vpeta v to, pa nisem preveč kritična do situacije, saj je le posledica vsega zgoraj naštetega – preveč obsežno, preveč nerazumljivo, preveč na hitro. Ob tem pa pri konkretnem ukrepanju za blaženje podnebnih sprememb družba kot celota že zaostajamo. Ker vidim smisel, je moje »trpljenje« manjše. (smeh)

Omenili ste, da s poročanjem pričnemo takoj? Mar obveznost poročanja ne velja za vsa podjetja?

Poročanje se bo uvajalo postopoma. Najprej, to je v letu 2025 za poslovno leto 2024 so dolžne poročati velike družbe in skupine. Trajnostno poročilo bo pripravljeno na konsolidirani ravni – to pomeni, da bo

šlo za skupno poročilo obvladujoče družbe JHL in treh odvisnih družb. Zaradi tega ni dela nič manj, kvečjemu obratno. Vsako podjetje mora pripraviti vse enako, kot bi pripravljalo svoje poročilo, na koncu pa bo potrebno vse to združiti, kar pri tako raznolikih dejavnostih ni zgolj preprosta vsota podatkov. Precej bo tudi sklicevanja - na primer vsa finančna razkritja se bodo morala sklicevati na ustrezne računovodske postavke v poslovnem poročilu, s čimer želi zakonodajalec zagotoviti resničnost in preverljivost navedenih razkritij.

Kaj bi dodali za konec?

Ne glede na porodne peripetije, ki smo jim trenutno priča v celotni EU, sem glede samega poročanja optimistična. Številni sodelavci so danes podvrženi obilici poročanja podobnih vsebin raznoraznim uradnim institucijam v odtenkih, ki se le malo razlikujejo. Zdi se, da gredo poročanja - vsaj za sektor energetike – vedno bolj v poročanje razogljčenja virov in omrežja, le pod drugačnimi imeni in na podlagi različnih zakonov. Upam in želim si, da bi lahko eno samo poročilo nadomestilo vse ostale. To bi pomenil ne le velik plus pri zmanjšanju administrativnega bremena, temveč tudi usklajenost in večjo verodostojnost razkritih podatkov.

Na tem mestu bi izrabila še nekaj prostora, če ga je še ostalo (smeh), da povabim sodelavce, ki jim je tema blizu, k sodelovanju. Verjamem, da so v podjetju posamezniki, ki jih zanima npr. delo s podnebnimi projekcijami, modeli in sodelovanje pri uvajanju novega načina poročanja. Da se izrazim v jeziku mladih in malo manj mladih #samoiniciativnost #vedoželnost #top.

MEGAAT

Največja grožnja za naš planet je prepričanje, da ga bo rešil nekdo drug. (Robert Swan)

Uspešno prvo polletje

SARA SAVŠEK

Delo Sektorja za trženje se je po vseh viharjih le vrnilo v stare tirnice. Letošnje leto smo delali s polno paro, v prvi vrsti pa smo skrbeli za zadovoljstvo uporabnikov in povečanje prepoznavnosti Energetike Ljubljana.

Cene elektrike, zemeljskega plina in vroče vode

Letošnje leto so na področju cen energentov prevladovali uredbene cene, s čimer je vlada Republike Slovenije omejila cene električne energije in zemeljskega plina, o čemer smo sicer že pisali. Naj še enkrat spomnimo: na podlagi Uredbe o določitvi cene električne energije, ki velja od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024, je vlada določila najvišjo dovoljeno ceno električne energije za 90 odstotkov dejansko porabljene mesečne količine električne energije za gospodinjstve odjemalce in za porabo v skupnih prostorih stavb in skupnih prostorih v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah. Preostalih 10 odstotkov porabljene električne energije pa se obračuna po ceni iz pogodbe oziroma po ceni iz cenika. Vlada je 15. novembra 2024 sprejela novo uredbo, ki velja od 1. 11. 2024 do 28. 2. 2025. Glavna sprememba je ta, da je za gospodinjstve odjemalce in za porabo v skupnih prostorih stavb in skupnih prostorih v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah določena najvišja dovoljena cena električne energije za 100 odstotkov dejansko porabljene mesečne količine električne energije.

Na področju zemeljskega plina pa je bila od 1. 1. 2024 do 30. 4. 2024 na podlagi Uredbe o določitvi cen zemeljskega plina iz plinskega sistema določena najvišja dovoljena cena zemeljskega plina za gospodinjstve odjemalce in skupne gospodinjstve odjemalce 0,05990 EUR/kWh, brez dajatev in DDV. Cene zemeljskega plina so se za gospodinjstve, male poslovne in poslovne odjemalce s 1. 5. 2024 znižale za 10 odstotkov, kar je odraz spremenjenih tržnih razmer, saj so cene zemeljskega plina na nabavnih energetskih trgih občutno nižje.

S 1. novembrom 2024 se je spremenila

Naša prodajalca Damir in Branko na Dnevih četrtne skupnosti Črnuče Rudnik.

tudi cena vroče vode za ogrevanje in pripravo sanitarne tople vode, kar smo z odjemalci ustrezno skomunicirali na naših spletnih straneh. Prav tako pa smo na spletnih straneh pisali o spremembah oziroma o novem načinu obračuna omrežnine za elektriko, kar je med ljudmi povzročilo kar nekaj zmede.

Ponovno smo se udeležili dogodkov četrtnih skupnosti

Letošnjo jesen smo se udeležili treh dogodkov, in sicer Dneva četrtne skupnosti Črnuče in Rudnik ter Jesenskega srečanja četrtne skupnosti Šentvid. Obiskovalci so našo vrnitev na tovrstne dogodke pozitivno sprejeli, še vedno so jih zanimale informacije o cenah energentov, plinskih pečeh in paketih, ki jih nudimo odjemalcem. Prihodnje leto načrtujemo udeležbo še na več dogodkih, ki se bodo ponovno začeli odvijati spomladi.

Delovni smo bili tudi na drugih področjih

V Sektorju za trženje smo beležili kar nekaj uspehov. Zadovoljstvo uporabnikov z našimi storitvami spremljamo tudi s SMS anketami, kar izvajamo s strankami, ki kličejo v Kontaktni center. Končna ocena, ki smo jo od odjemalcev dobili v obdobju od 1. 1. 2024 do 30. 6. 2024, je 4,81 od možnih 5. Na poslano SMS anketo je odgovorilo tudi dobrih 5.300 odjemalcev, ki so navedli pisne komentarje o zadovoljstvu z nami. Vseh 5.3000 komentar-

jev je bilo pozitivnih, odjemalci so pohvalili naše storitve in prijaznost osebja v klicnem centru. V naslednjem Megavatu vam pa predstavimo jagodni izbor komentarjev, ki so nas nasmejali. Uspešno je bilo tudi delu Službe za prodajo, do decembra 2024 je bilo prodanih 118 paketov notranje plinske napeljave. Ponovno smo oživili tudi rubriko 5 minut za jezik, ki jo tokrat pošiljamo še večjemu številu prejemnikov, saj so zanimanje za pravopisna pravila izrazili tudi sodelavci širše skupine Javni holding Ljubljana. Nad odzivom prejemnikov smo izredno navdušeni, saj vedno prejmemo kakšno povratno informacijo, da so z vsebino rubrike zadovoljni.

Že večkrat smo napisali, da smo leto uspešno zaključili in tako lahko trdimo tudi letos. Prihodnje leto pa se bomo podali novim dogodivščinam in uspehom naproti.

MEGAT

	VT (EUR/kWh)	MT (EUR/kWh)	ET (EUR/kWh)
Cena brez DDV	0,08400	0,07000	0,07700
Cena z 22 % DDV	0,10248	0,08540	0,09394

Cene električne energije, ki veljajo od 1. 11. 2024 do 28. 2. 2025.

■ PANELNE RAZISKAVE

Deset jeseni

DORIS KUKOVIČIČ

Zagotovo ste zasledili, če ne že podrobneje prebrali, povzetke ali poročila o panelnih kvartalnih raziskavah, ki jih izvajamo med uporabniki storitev Energetike Ljubljana. Ker se je zimsko merjenje šele začelo, smo se v uredništvu Megavata odločili, da tokrat naredimo primerjavo rezultatov zadnjih deset jesenskih merenj in pokažemo, kako so se gibale posamezne ocene poznavanja in zadovoljstva uporabnikov z nami in našimi storitvami. Obdobje ni naključje, saj gre za prvih deset jeseni, odkar smo Energetika Ljubljana in TE-TOL združeni v eno podjetje. Pa poglejmo ...

Kontinuirana javnomnenjska raziskava

Najprej o samem panelu: Cilj kontinuirane javnomnenjske raziskave je spremljanje sprememb v odnosu posameznikov do podjetja in pridobivanje podatkov, ki omogočajo analizo trenutnega odnosa ter analizo sprememb in vzrokov za spremembe mnenj posameznikov. Na ta način zbrani podatki, tako pozitivni kot negativni, predstavljajo del informacij, ki so nam lahko v pomoč pri odločanju, razvoju, spremembah ...

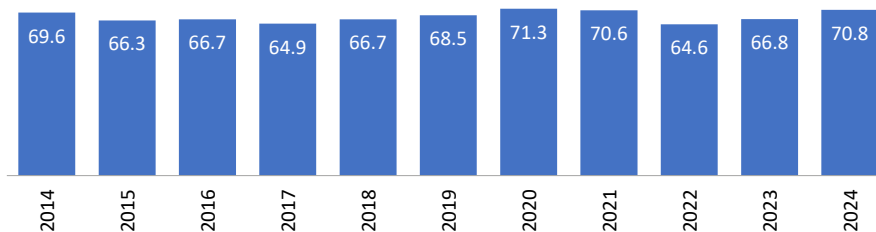
Od uravnoteženega do naključnega vzorca

Od samega začetka merjenja, ki sega v leta pred pripojitvijo TE-TOL, pa do pomladi leta 2020 je vzorec sestavljalo 500 posameznikov, ki prebivajo na območju Mestne občine Ljubljana. Vzorec je bil uravnotežen glede na osnovne demografske značilnosti populacije v Ljubljani, kar pomeni, da je bilo v vzorcu izbranih takšnih 500 oseb, ki po spolu, starosti in izobrazbi predstavljajo prebivalce Mestne občine Ljubljana.

Od jeseni leta 2020 pa panelne raziskave izvajamo na naključnem vzorcu anketiranih, in sicer kot spletno anketiranje v okviru socialnega omrežja Facebook. K sodelovanju so povabljeni naključno izbrani posamezniki z območja Mestne občine Ljubljana, po metodi CAWI (ad hoc – naključni vzorec Ljubljančanov).

Raziskave izvaja Ninamedia, in sicer za vse družbe v skupini Javni holding Ljubljana.

Delež uporabnikov (%)

V vsakem panelu v povprečju zajamemo okoli 70 odstotkov uporabnikov storitev Energetike Ljubljana.

Delež uporabnikov naših storitev

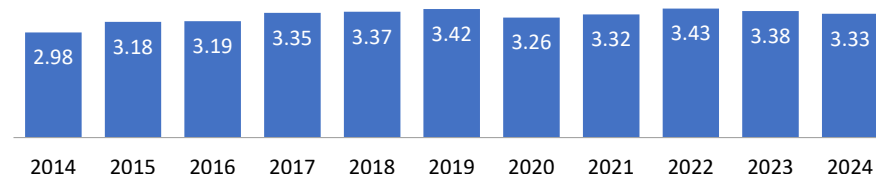
V vsakem panelu v povprečju zajamemo do okoli 70 odstotkov uporabnikov storitev Energetike Ljubljana, kar nam že lahko poda dovolj relevantno oceno oz. mnenje. Največ uporabnikov smo zajeli jeseni leta 2020, kar je zanimivo, saj smo ravno takrat začeli izvajati anketo na naključnem vzorcu preko omrežja Facebook.

Zadovoljstvo

Tako kot ugled družbe, tudi zadovoljstvo s storitvami premo sorazmerno narašča s poznavanjem Energetike Ljubljana oz. z uporabo njenih storitev. V zadnjih treh letih je zadovoljstvo uporabnikov z našimi storitvami rahlo padlo, kar lahko povežemo z vsesplošnim stanjem na področju energentov, predvsem cenovne nestabilnosti.

Po mnenju anketirancev sicer k ugledu in

Poznavanje

Povprečna ocena poznavanja Energetike Ljubljana v prvih treh jesenskih merjenjih je bila je 3,12, v zadnjih treh pa 3,38.

Poznavanje

Za podajo relevantnih ocen in mnenj, ki nam lahko služijo pri delu, je zagotovo dobro poznavanje podjetja – cilj je, da bi naši uporabniki Energetiko Ljubljana dobro poznali. Poznavanje sicer skozi leta rahlo narašča in vmes tudi zaniha, za podajo ocene poznavanja podjetja pa vprašanim ni dovolj zgolj dejstvo, da so uporabniki naših storitev. Skozi različna merjenja smo namreč ugotovili, da podjetje Energetika Ljubljana tudi naši uporabniki kdaj zamenjujejo s podjetjem Elektro Ljubljana, kar posledično vpliva tudi na (ne)poznavanje.

Ugled

Ugled podjetja Energetika Ljubljana premo sorazmerno narašča s poznavanjem družbe – bolj, ko jo anketiranci poznajo, višjo oceno ji pripisujejo. Najnižje ocene ji seveda posledično pripisujejo anketiranci, ki Energetike Ljubljana sploh ne poznajo.

zadovoljstvu s storitvami najbolj prispevajo:

- cene in kakovost storitev,
- zanesljivost in kakovost oskrbe z energijo,
- skrb za okolje ter
- pozitiven odnos do uporabnikov storitev.

Razmerje med kakovostjo in ceno

Razmerje med kakovostjo in ceno smo začeli meriti v letu 2018. V obdobju do jeseni 2024 se je povečala razlika med tistimi, ki menijo, da je sedanje razmerje pravo, in tistimi, ki bi želeli isto kakovost za nižjo ceno. Skladno s tem se je zmanjšalo število tistih, ki so pripravljeni plačati več za višjo kakovost, povečalo pa se je tudi število tistih, ki so za nižjo ceno pripravljeni prejeti nižjo kakovost. Če pogledamo gibanje deleža zadovoljstva z razmerjem med ceno in kakovostjo, ugotovimo, da ta z merjenji nekoliko pada. Z vidika druginje energentov, ki smo jim priča v

zadnjih letih, je tak rezultat tudi pričakovan, saj vprašani kot ključen razlog za nezadovoljstvo z razmerjem izpostavljajo ravno cene.

Pritožbe

Pomemben del rednih merjenj je tudi preverjanje razlogov za morebitne pritožbe. Med

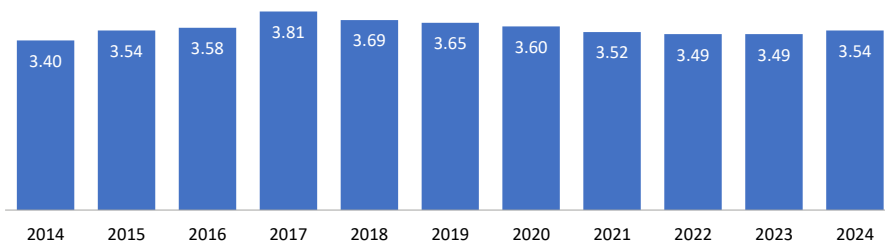
najpogostejšimi vzroki za pritožbe anketiranci navajajo predvsem (pre)visoke cene in tudi odčitavanje porabe oz. delilnike toplote. Dejstvo je, da je cena energenta velik dejavnik nezadovoljstva, kar je razumljivo še posebej v težavnem ekonomsko-socialnem obdobju in je rezultat kljub prizadevanju v ohranitvi

dostopne ponudbe slabši - tudi ob dejstvu, da je daljinska oskrba v Ljubljani že vrsto let med najugodnejšimi primerljivimi daljinskimi sistemi v Sloveniji.

V povezavi s pritožbami nad delilniki toplote pa velja izpostaviti, da ti niso v pristojnosti Energetike Ljubljana, saj porabljeno energijo obračunavamo na podlagi prejetih podatkov zakonitih zastopnikov etažnih lastnikov v večstanovanjskih stavbah.

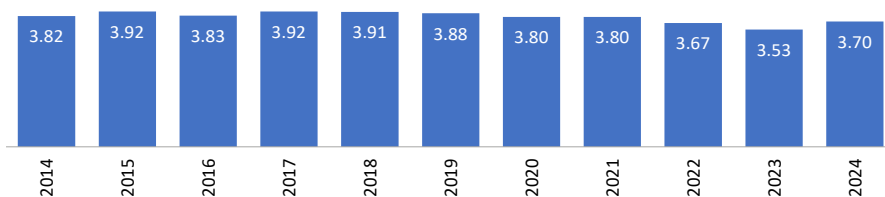
Pri več merjenjih so bile dlje časa izpostavljene tudi pritožbe zaradi »nerazumljivosti računov«. Pri tem pa velja izpostaviti, da je Energetika Ljubljana račune z letom 2023 prenovila za vse energente (toplota, plin, elektrika) in od takrat posebnih pritožb zaradi nerazumljivosti računov nismo prejeli.

Ugled

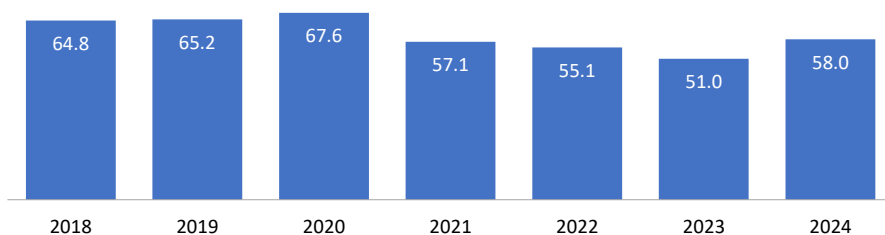
Povprečna ocena ugleda Energetike Ljubljana je bila v prvih treh jesenskih merjenjih 3,5 in povsem enaka je bila v zadnjih treh merjenjih.

Zadovoljstvo

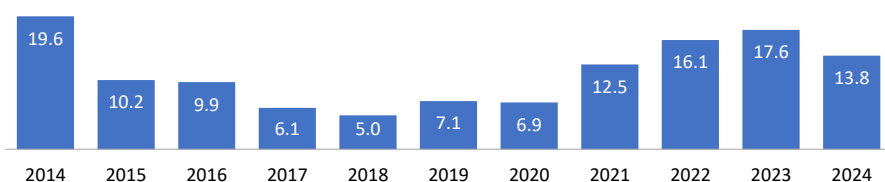
Povprečna ocena ugleda Energetike Ljubljana je bila v prvih treh jesenskih merjenjih 3,5 in povsem enaka je bila v zadnjih treh merjenjih.

Razmerje je ustrezno (%)

Skoraj 66 odstotkov vprašanih je v času prvih treh merjenj menilo, da je razmerje med ceno in kakovostjo ustrezno. V času zadnjih treh merjenj je bil ta odstotek nižji, in sicer je znašal slabih 55 odstotkov.

Delež pritožb (%)

V zadnjih štirih merjenjih se je odstotek tistih, ki menijo, da imajo razlog za pritožbo dvignil na 10 odstotkov. Bistven del je vezan na cene energentov, ki so se dejansko v zadnjih letih precej dvignile, in odčitavanje porabe s pomočjo delilnikov, kar pa ni v pristojnosti Energetike Ljubljana.

Če povzamemo ...

Na splošno lahko zaključimo, da poznavanje, ugled in zadovoljstvo s storitvami Energetike Ljubljana ob manjšem nihanju skozi posamezna merjenja rahlo povečujemo ali vsaj utrjujemo. To je še posebej pomembno, če se navežemo na zadnja tri leta, ko so bile razglašene izredne razmere na področju oskrbe z energenti in bi lahko bila slika povsem drugačna. V tem obdobju je bila med drugim vzpostavljena tudi regulacija cene za zemeljski plin, tako za končne odjemalce kot za proizvodnjo toplote, na splošno pa smo bili soočeni z energetske krizo. Energetika Ljubljana je tudi v tem času ostala zanesljiv in varen dobavitelj.

Čeprav je trend ocen dobra popotnica, pa vsekakor ne smemo prezreti, da obstajajo tako potrebe kot tudi priložnosti in možnosti za izboljšave. Nenezadnje panelne raziskave izvajamo tudi s tem namenom.

Vsa poročila o panelih najdete na DNA.

■ ČLEN V VERIGI

Edo Stopar – 40. jubilej dela v podjetju

»Po takem obdobju ti zares, hočeš-nočeš, firma postane drugi dom.«

POGOVARJALA SEM SE RECHELLE NARAT

Tokratnega sogovornika je na uredniškem sestanku predlagal kar njegov sodelavec in namestnik vodje Sektorja za oskrbo s plinom, Marko Butala. Razlog je bil tehten: ker je med tistimi sodelavci, ki so že 40 let zvesti podjetju. To je hvalevredna obletnica. Kot pravi naš jubilar Edo Stopar, ki ga tokrat predstavljamo, leta hitro tečejo; a mi lahko mirno dodamo: ja, a njemu se prav nič ne poznajo – prav nič se ne spremeni, še vedno je enako mladosten. Zanj sodelavci pravijo še, da ga odlikuje mirnost, skrbnost in vestnost – nikoli mu ni bilo težko podaljšati delovnika, če je bilo treba. Takega sodelavca si človek res želi. Edo ni načrtoval, da se bo daljnega leta 1984 zaposlil v takratni Plinarni – a se je zgodilo prav to. Dokaz, da je življenje nepredvidljivo. Kot je nepredvidljivo in zanimivo delo v Sektorju za oskrbo s plinom. O svojih delovnih izkušnjah in o tem, kako je biti v istem podjetju toliko časa, pa nam je Edo, ki je sicer bolj skromne narave, povedal v nadaljevanju.

Edo, štiri dekade si že v Energetiki Ljubljana. Si bil ves čas del ekipe za oskrbo s plinom? Zapelji nas malo v zgodovino. Kako je izgledala tedanja Plinarna v tvojih očeh?

Da, ves čas sem bil del ekipe za oskrbo s plinom. Ko sem se zaposlil tu, mi je bilo vse novo: novo delo, pa še nov objekt, ker so se malo pred mojim prihodom preselili iz stare Mestne plinarne na Resljevi cesti. Delo je bilo takrat bolj raznoliko, prioriteta pa je bila prehod iz domače proizvodnje mestnega plina na ruski zemeljski plin, zato sem takrat veliko hodil tudi na teren, ker so bile take potrebe. Bilo je kar precej zanimivo, živahno in tudi družabno. Prvih nekaj let je bilo najlepših v vseh 40-ih letih mojega dela tu.

Koliko časa delaš v Laboratoriju za merilno tehniko? Opiši svoje delovno mesto in poklic, prosim.

Po poklicu sem kovinar, v laboratoriju pa delam od samega začetka, takrat se je imenoval Plinomerski oddelek. Moje delovne naloge so vezane na umirjanje in overjanje plinomerov, kjer testiramo plinomere in jih tudi servisiramo. Imamo tri merilne linije: ena je za umerjanje plinomerov za gospodinjstvo uporabo, druga je za umerjanje plinomerov za industrijsko uporabo in tretja za umerjanje korektorjev.

Kako je organizirano delo pri vas? Se srečujete direktno s strankami ali sodelujete bolj s službami znotraj podjetja?

S strankami se srečujemo skoraj vsakodnevno. Naše stranke so podjetja, ki pokrivajo

oskrbo s plinom in se ukvarjajo z vzdrževanjem inštalacij in plinomerov po vsej državi. Srečujemo pa se tudi s strankami, ki npr. dajo na izredni kontrolni pregled plinomer, ker se ne strinjajo s porabo plina. Takrat so naročniki lahko prisotni tudi pri meritvi plinomera. V preteklosti so štiri študenti strojne fakultete diplomirali v našem laboratoriju, dva od njih sta se celo za nekaj časa zaposlila v podjetju. So pa tudi stranke, ki ne potrebujejo plinomerov za porabo plina, temveč za kakšne druge meritve, npr. Agencija RS za okolje (ARSO) dela meritve za onesnaženost zraka, pa Inštitut Jožef Stefan in drugi.

Tehnologija se spreminja, delovni procesi se spreminjajo. Kako je razvoj potekal pri delu meritev in dela s plinomeri?

Meritve na začetku niso bile tako zahtevne in plinomeri so bili slabše kakovosti. Bilo je veliko servisiranja, zaradi tega je bilo delo takrat bolj fizično in pravila meritev so bila bolj ohlapna. Kasneje pa so začeli prihajati novejši in bolj kvalitetni plinomeri in s tem se je tudi zmanjšalo servisiranje. Plinomeri, ki so za gospodinjstvo uporabo, se sploh ne servisirajo več, ampak se jih zamenja z novim, servisirajo se samo tiste, ki so za industrijsko uporabo. Se je pa precej spremenilo na strokovnosti in pravilnikih. Postali smo akreditiran laboratorij s strani Slovenske Akreditacije in imamo na vsakih 15 mesecev zunanjo presojo, če delamo vse po pravilih. Z vstopom v EU so prihajali tudi novi, še strožji pravilniki po enotnih standardih za vso Evropo. Tudi merilne linije se posodablajo, tako da se moramo kar naprej privajati na nekaj novega.

Če se ne motim, si že od nekdaj tisto, kar se promovira zdaj: okolju prijazen meščan. Mislim, da te na poti v službo ali iz nje nisem videla drugače kot na kolesu – tudi pozimi, je res? Si tudi sicer v prostem času zvest rekreaciji, športu – po višini bi bil lahko košarkar ali odbojkar?

Res je. Kolesa sem se navadil že v šolskih časih. Ker sem imel neugodne povezave z javnim prevozom, sem se odločil kar za kolo. Na začetku sem pozimi malo potrpel, nato pa se privadiš, utrdiš in potem te kolesarjenje kar malo zasvoji. Tudi v prostem času se redno rekreiram, igram košarko, s katero sem se začel ukvarjati že v šoli. Igrali smo šolsko košarkarsko ligo (danes znana kot ŠKL), vendar sem se kasneje raje zaposlil. Sem pa ostal zvest košarki rekreativno do danes, igram jo dvakrat tedensko.

Vrniva se v delovno okolje: Brez humorja se ne da preživeti toliko let na delovnem mestu. Ali imaš kakšno anekdoto, ki bi nam

Edo Stopar

jo lahko zaupal? S sodelavci, s strankami, s šefom?

Humor je bil kar precej prisoten, težko bi se pa spomnil kakšne anekdote, ki bi bila primerna za javno objavo. Verjetno je že marsikaj šlo tudi v pozabo, oziroma se spomniš na to, kadar imaš s sodelavci kakšen pogovor o preteklosti. Imam pa anekdoto od takrat, še preden sem prišel v Plinarno.

Moj oče je bil zaposlen v bivši betonarni na Verovškovi ulici. Ko sem se kot otrok enkrat z njim peljal v službo, pa sva se peljala mimo tistega velikega plinhrama, mi je dejal, da je tam notri polno plina. Takrat sem rekel: »O, groza, kaj pa, če to eksplodira! Jaz nikoli ne bi hotel biti v plinarni v službi, kdo sploh želi biti v taki službi!« Tako zelo sem se takrat bal plina. In kdo bi si mislil, kaj je sledilo? Življenjska pot me je pripeljala nikamor drugam kot ravno v plinarno. In tukaj sem že 40 let.

Za konec: Kako bi ti ocenil podjetje, ki ti je drugi dom že 40 let; si si mislil, da boš tu toliko časa?

Po takem obdobju ti zares, hočeš-nočeš, firma postane drugi dom. O tem, koliko časa bom tu, nisem nikoli razmišljal, leta pač tečejo sama po svoje. Podjetje bi ocenil pozitivno, ni mi žal vseh teh let, preživel sem jih dobro.

December je, čas za lepe misli: Kaj je tvoj moto v življenju in če si, kaj si si zaželel ob zaključku leta?

Moj moto je, da moraš biti vseskozi aktiven. Za konec leta si pa vedno zaželim, da bi bilo tako kot do sedaj, tudi še naprej: srečno in veselo.

SVET DELAVCEV

Pravica do odklopa

ANDREJ MOČILNIKAR, PREDSEDNIK SVETA DELAVCEV

V mesecu juniju letos so potekale volitve v Svet delavcev družbe Energetika Ljubljana, 5. septembra pa je bila prva seja sveta delavcev v novi sestavi. Andrej Močilnikar bo predsednik Sveta delavcev naslednja štiri leta. Povabili smo ga k pogovoru za Megavat.

Na prvi seji nove sestave sveta delavcev smo obravnavali še nerešene sklepe iz prejšnjega mandata. Med drugim pa smo vodstvo pozvali, da v sodelovanju s sindikatom do 16. novembra 2024 dogovori in sprejme ustrezne ukrepe, z namenom konkretizacije pravice do odklopa delavcev v skladu s 142a. členom ZDR-1. Ukrepi morajo biti določeni s kolektivno pogodbo, delodajalec pa je dolžan pisno obvestiti zaposlene na pri delodajalcu običajen način (oglasne deske, uporaba informacijske tehnologije ...).

Kaj je pravica do odklopa?

Na strokovnem posvetu Združenja svetov delavcev Slovenije smo razpravljali in pridobili strokovne informacije o tem, kaj pravica do odklopa sploh pomeni.

Omenjena pravica pomeni neopravljanje dela in z delom povezanih dejavnosti ter neopravljanje komunikacije z digitalnimi orodji neposredno ali posredno zunaj delavčevega delovnega časa. To je čas, ki ni delavčev delovni čas, kot je na primer čas dnevnega in tedenskega počitka, prazniki, letni dopust, neplačan dopust in druge opravičene odsotnosti z dela.

Kaj morajo ukrepi zagotavljati delavcu?

Ukrepi morajo delavcu zagotavljati, da se zunaj delavčevega delovnega časa delavca ne kontaktira, mu ne nalaga dela ter

obveznosti povezane z delom, ne pošilja elektronske pošte itd. Pravica do odklopa pomembno vpliva na duševno zdravje in dobro počutje zaposlenih, saj zmanjšuje stres zaradi nenehne dosegljivosti. Možno pa so izjeme, če gre za višjo silo ali izredne okoliščine. **Izjeme od pravice do odklopa pa morajo biti jasno navedene v internem aktu: v katerih primerih in pod katerimi pogoji lahko pride do posega v prosti čas.** Pravica do odklopa potrebuje jasne meje, zlasti glede izjem, ki so nujne za poslovno delovanje. Jasno opredeljene izjeme omogočajo predvidljivost in zmanjšujejo nespozazume med zaposlenimi in vodstvom podjetja. V izogib nesporazumom glede izjem od pravice do odklopa je priporočeno, da se te izjeme poimenujejo kot »dolžnost priklopa« (kar po vsebini dejansko so). V takih primerih se morata delodajalec in delavec dogovoriti, kam bo delodajalec delavca kontaktiral ter kakšno plačilo z ustreznimi dodatki bo delavec kot nadomestilo prejel. V posebnih primerih, ko narava dela to zahteva zaradi nemotenega delovnega procesa, se lahko delavcu odredi pripravljenost na domu oziroma dežurstvo, ki pa mora biti ustrezno stimulirano. V nekaterih družbah oziroma posameznih službah s tem v zvezi ni bilo potrebno uvajati velikih sprememb, saj so imeli te zadeve že bolj ali manj ustrezno urejene še pred sprejemom in uveljavitvijo 142a. člena, kjer pa so v preteklosti zaposlene obravnavali bolj v skladu z nekaterimi družbenimi ureditvami iz davne zgodovine pa so oziroma bi morale biti spremembe bolj korenite. Glavno vlogo pri zastopanju interesov zaposlenih pri pravici do odklopa je zakon namenil sindikatu. **Pri izvajanju te pravice v praksi je potrebno paziti, da se ne spodbuja dela v prostem času (kar je v**

Andrej Močilnikar

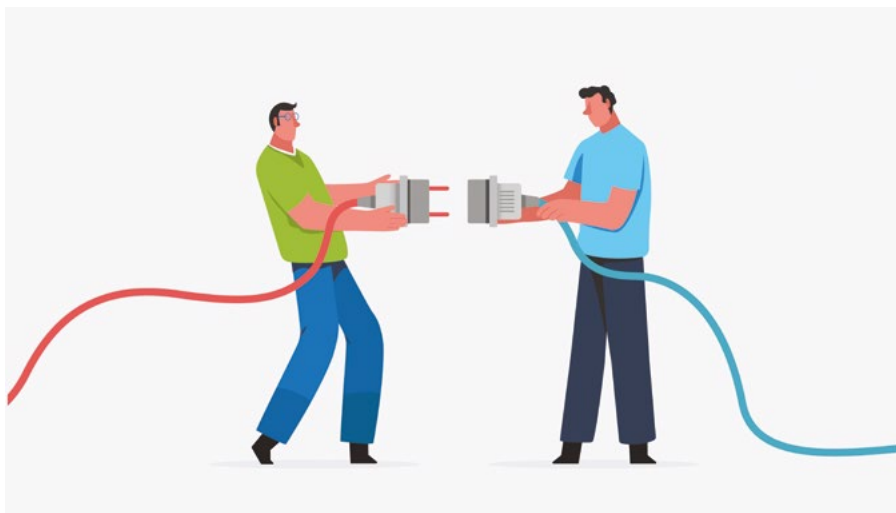
nasprotju s pravico do odklopa). V praksi namreč lahko pride do nagrajevanja delavčevega dela v času odklopa v smislu stimuliranja nagrajevanja njegovega posebnega truda in prizadevnosti (ker je dosegljiv in odziven tudi, ko mu ne bi bilo treba). Nagrajevanje dela v prostem času spodkopava pravico do odklopa, saj spodbuja kulturo nenehne dosegljivosti.

Kam naj se delavec obrne v primeru kršitve pravice?

Pri oblikovanju ukrepov za zagotavljanje pravice do odklopa je potrebno urediti tudi to, kam naj se delavec obrne v primeru kršitve pravice. Jasna navodila o postopkih v primeru kršitev pravice do odklopa omogočajo delavcem, da hitro in enostavno poiščejo pomoč, če njihova pravica ni spoštovana. To zagotavlja učinkovitost uresničevanja pravice do odklopa ter povečuje zaupanje zaposlenih v njeno izvajanje. Seveda pa izvajanje omenjene pravice nalaga delavcu tudi obveznosti, in sicer da sam udejanja pravico do odklopa, spoštuje delodajalčeve ukrepe, ki vodijo v omenjeno pravico, spoštuje pravico do odklopa sodelavcev (podrejenih in nadrejenih) ter mora v primeru kršitev pravice le-to sporočiti delodajalcu.

V prihodnjem letu vam želim obilo zdravja, miru, notranjega zadovoljstva ter veliko uspehov pri delu.

MEGAVAT

■ ZUNANJI ČLEN V VERIGI

Tanja Dermastja

»Vsak nekaj ve, skupaj pa vemo vse.«

POGOVARJALA SEM SE RECHELLE NARAT

Pisalo se je leto 2010, ko je Javni holding Ljubljana končal drugo fazo reorganizacije. V prvi fazi, končani v začetku leta pred tem, je potekal prenos zaposlenih iz javnih podjetij na Javni holding s ciljem vzpostavitve skupne službe za javna naročila in pravne službe.

Glede na to, da je prej vsako podjetje imelo svojo strokovno službo, je to pomenilo veliko spremembo v procesu dela – po drugi strani pa je prineslo tudi vrsto koristi: več glav namreč več ve. Tako je poudarila tudi Tanja Dermastja, naša sogovornica iz Javnega holdinga Ljubljana, sodelavka Sektorja za javna naročila. Zelo prijetna oseba in zelo lepo je sodelovati z njo. Bistvo povezovanja je prav to, da lahko delo hitreje in bolje izpelješ – in s Tanjo je to zelo enostavno. In kar je še posebej lepo: poudarila je, kako pomembno je timsko delo in da se človek v svoji sredini dobro počuti in ima dobro vodjo. Tanja ne komplicira, po naravi je preprosta in išče rešitve, ne težav. Pri tem, kar opravlja, je vestna in natančna, pri takšnem poslu pač ne gre drugače. Več o svojem delu in sebi pa je povedala kar sama.

Kako to, da te je delovna pot prinesla v javna naročila? Si to želela že od nekdaj?

Minilo je že devet let, odkar sem iz podjetja LPP prišla na JHL in sicer v Sektor javna naročila. V LPP-ju sem delala manjša naročila, tako da sem se dejansko javnih naročil priučila tukaj, na JHL-ju. Kljub temu, da sem bila v podjetju LPP zelo zadovoljna, sem svojo dejansko zadovoljstvo in srečo našla tukaj, na JHL-ju. Prišla sem v manjšo skupino sodelavcev, ki je krasno sodelovala med seboj. Poleg javnih naročil sem dobila še celotno nabavo za JHL, kar vključuje tudi izdajo naročilnic, komuniciranje z dobavitelji, potrjevanje računov, vnos pogodb, itd., kar mi koristi, da lažje razumem ostale naročnike v Skupini JHL.

Da bi si želela delati javna naročila že od nekdaj, ne drži, drži pa, da sem si vedno želela takšnih sodelavcev in odnosov, ki jih imamo mi. Razlikujemo se po letih, izobrazbi in razmišljanju, pa vendar vedno najdemo skupno rešitev. Vsak nekaj ve, skupaj pa vemo vse.

Da se v službi počutim dobro in varno, mi največ pomeni, saj nenazadnje v službi preživimo veliko časa.

Pomen javnih naročil: V čem so prednosti, v čem so slabosti? Slovenska zakonodaja je podrejena kateri zakonodaji? Kako bi to opisala laiku?

Prednost javnih naročil je v tem, da javna naročila našim družbam omogočajo širok dostop do potencialnih dobaviteljev oziroma izvajalcev, kar posledično pripelje do nižjih cen.

Za slabost bi rekla, da je v birokraciji, v dolgotrajnih postopkih v nekaterih primerih, zakompliciranih prijavah, sploh za manjša podjetja, ki si ne morejo privoščiti kadra, ki bi se izključno ukvarjal z javnimi naročili, vse to pa vodi v napake.

Ko nekdo prvič prestopi prag javnega podjetja, se ne zaveda, da je osnova vsakega naročila določen postopek. Vse je podrejeno temu. Ali morda obstajajo razlike med javnimi podjetji glede na dejavnost?

Glede samega postopka izvedbe javnega naročila ni razlik, saj postopke določa zakonodaja (ZJN-3). Postopki se razlikujejo glede na mejne vrednosti in področja (infrastrukturno ali splošno področje). Je pa razlika med javnimi podjetji v samem predmetu javnega naročila.

Midve sva pri naročilih nekajkrat sodelovali – in meni je bilo super, ker znaš lepo voditi skozi postopek, ker znaš prisluhniti, se poglubiš in ker po strokovni plati veliko veš. S kom vse sodeluješ pri delu in projektih?

Kar se tiče javnih naročil, sem sodelovala z različnimi sodelavci iz vaše družbe in nikoli nisem imela nobenih težav. V našem sektorju imamo delo organizirano tako, da vsi sodelavci vodimo postopek javnih naročil za vsa javna podjetja, vsak od nas pa za določeno javno podjetje naredi več postopkov, kot recimo za ostala javna podjetja, in Energetika Ljubljana pri meni ni na prvem mestu.

Sem pa glede same nabave sodelovala z Brigito, Jasminom, Jožico. Všeč mi je, da ko rešujemo kakšen problem, na koncu zaključimo s humorjem in se skoraj vedno zraven nasmejimo. Lepo je sodelovati z vašimi prijetnimi, zabavnimi sodelavci, hkrati pa z veliko znanja in izkušenj. Večkrat pomislim, ko sodelujem z drugimi sodelavci iz ostalih javnih podjetij, tako kot recimo letos pri nabavi darilnega programa, ko sem bila v kontaktu s tabo Rechelle in Doris in sta mi takoj priskočili na pomoč, da lahko rečem, da družina MOL »deluje«.

Tanja Dermastja

Koliko vas je v vaši službi, kako razporejate delo? Predstavljam si, da ga imate res veliko, imate morda kakšno statistiko?

V našem sektorju nas je osem zaposlenih. Imamo krasno vodjo Tino Bregar, najboljšo, ki zelo učinkovito razporeja delo. Znotraj sektorja se vodi letna statistika postopkov, vendar pa je vsak postopek svoja zgodba.

Glede na vrsto postopka, zakompliciranost oz. zahtevnost predmeta javnega naročila, se postopek lahko zaključi hitro in brez težav, lahko pa se zakomplicira in je potrebno veliko več truda, energije in časa ter sodelovanja več sodelavcev. Srečo imamo, da je naša vodja resnično strokovno podkovana in zelo dobro obvladuje področje javnega naročanja. Nekateri imamo poleg vodenja postopkov tudi druge zadalžitve.

Za konec pa še malo o tebi. Kolikor sem te spoznala, si zelo pridna in si zagotovo prišla na seznam dedka Mraza. Kaj si pa ti na splošno želiš v življenju, kaj te razveseljuje?

Lahko rečem, da sem z leti srečnejša in lepše mi je. Razveseljujejo me malenkosti in ne obremenjujem se z nepomembnimi stvarmi.

MEGAT

■ VESELI DECEMBER

Ob koncu leta se prižgejo lučke in tudi »učke«

RECHELLE NARAT

Delovni procesi so se zaradi tehnologije tako spremenili, da včasih osebno sploh ne srečujemo več sodelavcev, poslovnih partnerjev, kaj šele upokojencev. Zato je še toliko bolj prisrčno in čudovito, ko pridejo priložnosti, ko se lahko srečamo osebno, najsi bo to na sestanku, na malici ali pa kje drugje. Nič ne zamenja osebnega kontakta, saj ob srečanju z osebo vidiš izraz na obrazu, začutiš njegovo energijo, zaznaš počutje in mu lahko tudi iskreno pogledaš v oči ter mu stisneš dlan.

Novoletno srečanje sodelavcev MOL

V Veliki mestni družini smo se že kar navadili na druženje ob zaključku leta, ki je tradicionalno tretji petek v decembru. Ker nas je veliko, je najbolj primerno prizorišče in organizator Gospodarsko razstavišče, ki se vsako leto zelo potruji pri izvedbi. Organizacijski odbor vsako leto posveti posebno pozornost tudi programu in nastopajočim.

Srečanje upokojencev

Energetika Ljubljana je ena izmed redkih podjetij, ki ohranja tradicijo, ki jo je imel TETOL že od nekdaj ter organizira tradicionalno srečanje upokojencev.

Srečanje je organizirano v jedilnici na Toplarniški ulici in vsako leto je zelo prisrčno doživetje. Lepo je videti bivše sodelavce, ki so zdaj v zaslužnem pokoju, a so s svojim delom, znanjem in predanostjo tlakovali pot energetske družbi, kot je Energetika Ljubljana danes.

Naši upokojenci so vedno veseli, ko se lahko oglasijo in poklepetajo s svojimi vrstniki ob skupni malici, si podelijo spomine in izmenjajo aktualne informacije o tem, kaj počnejo in kako. In kako je lepše zaključiti leto, kot pa v dobri družbi, ob pisanih lučkah in od veselja svetlečih očkah?

Zbrani sodelavke in sodelavci so tudi letos z veseljem in pozorno prisluhnili nagovoru župana Zorana Jankovića.

Med nastopajočimi je bila tudi priljubljena Nina Pušlar.

Velika mestna družina se tradicionalno vsak tretji petek v decembru zbere na krasnem prednovoletnem srečanju.

Lepo je srečati svoje nekdanje sodelavce in videti iskrice v očeh ob obujanju spominov.

Prisluhnimo otrokom

Ste vedeli, da je bil v novembru poseben dan? 20. novembra je namreč dan, namenjen ozaveščanju o pravicah otrok. Letošnji svetovni dan otrok je potekal pod geslom: Prisluhnimo prihodnosti.

Verjetno bi otroci dobro, da se večkrat vprašamo, kaj otroci vidijo skozi svoje otroške oči. In morda nam bo bolj jasno, kaj bi bilo treba spremeniti. Več tolerance, več prijaznosti, več upoštevanja drug drugega, več spoštovanja. Vse to želimo nekako naučiti svoje otroke in zanamce, ampak če tega ne bomo sami počeli in s svojim zgledom pokazali otrokom, kako je treba živeti Ne samo z lepimi željami ob koncu leta – vsak dan. Prav vsak dan.

Ni lepšega, kot videti vesele in zadovoljne otroke. Tako jih je bilo lepo videti tudi letos, ko so se vsi otroci sodelavce, ki so dopolnili osem let, zbrali v Šentjacobskem gledališču. Ogledali so si predstavo »Srakica in sova – greva v mesto«, ki jih je prav tako spomnila na to, da je treba spoštovati vsakogar. Govori namreč o Srakici in Sovi, ki sta bili dobri prijateljici in sta se odločili, da se iz gozda odpravita v mesto. Bili sta polni pričakovanj, a jima je pot kmalu prekrizal mestni Papapagaj

Dedek Mraz je bil navdušen, da je spet lahko obiskal pridne otroke.

in pokvaril njuno vzdušje. Stari Golob se je zman trudil, da bi med ptički prebudil spoštovanje. Na srečo pa je neurje prineslo v mesto čarobno pero...

In čarovnija se je nadaljevala tudi po predstavi, saj je med otroke, po njihovem glasnem klicanju, vendarle prišel tudi težko pričakovani gost – dedek Mraz. Povedal je, da so bili prav vsi otroci tudi letos izjemno pridni in vsakemu je predal paket.

Lepo je, ko se izpolnijo želje, pravi dedek Mraz. Mi pa dodajamo: lepo je, ko se imamo lepo – in samo od nas je odvisno, kakšen svet bomo ustvarili in kaj lahko storimo vsak dan, da polepšamo dan ne samo sebi, pač pa tudi komu drugemu. Če bomo prisluhnili drug drugemu, bomo lahko prisluhnili tudi svojemu notranjemu glasu, kaj storiti, da bomo lahko prisluhnili boljši prihodnosti. Kot znajo to samo otroci.

MEGAVAT

	MEGAVAT DEL CELOTE FABRIKANT	PEVCI VOŠČILNIH PESMI OB PRAZNIKU	ZID, NAREJEN IZ OPEKE	ŠTEFAN LANGUS	VODNO PLOVILO	NEZNANSKO DEBEL MOABITSKI KRALJ	KRASTAV CLOVEK, HRASTAVEC	MEGAVAT SLIKOVNA KATODA LIK IZ GOSP. PRST.	PESMI NEŽE MAURER	ZNAMENJE ČASTI ALI OBLASTI	NIKELJ	AVSTRIJSKI GLEDALIŠKI REŽISER (LEON)	KRAJ S TOVARNO PALOMA	IRSKI PRESEDE- NIK MOK (MICHAEL, 1914-1999)	KRAJ V PREFEK- TURI DITA NA JAPON. (Anag.TONA)	KMET PRI SAHU
MEGAVAT VZKLIK PRI KORIDI BELGIJSKE TERME				VISOKOTRAV STEPSA HOLANDSKA JADRNICNA							DHLAPEN MOŠ. PLAŠČ ODLIČNJAK					
SVEČANI DOGODEK, PROSLAVA								IVAN PREGELJ REKA V ŠVICI				DEL ROKE, RAZPRTA PEST				
VASTICA V ZALEDLJU IZOLE					NUŠA TOME VZDEVEK AL. KESNIKA			BELG. TISK. AGENCIJA SLABŠA ODEJA				KONRAD ADENAUER			PESNIK (FRANCE, 1901-1975)	NEKDANJI BRAZILSKI NOGOMETAS
ZDRAVILNA ROZA						SREDOZEM. RASTLINA SKAND. MOŠ. IME						SVET ČLOV. V KRŠČAN. SLAVILNE PESMI				
AVTOR ŠTEFAN MARKOVIČ	DEL TENIS- KE IGRE RADO PAVALEC			LOVOROV LES TELUR												
KRAJ KJER RASTA RAKITA, RAKITNIK								VISOK POKONČEN DROG NA LADJI, KI NOSI JADRA								
STAREJŠI TIP AVTO- MOBILA ZNAMKE KIA					BRAZILSKI SKLADATELJ (LUIZ, 1936-1992)			SMUČIŠČE NA POHORJU						ČINGIZ AJTMATOV		

Nagradni sklad: 1. nagrada **63 €**, 2. nagrada **42 €**, 3. nagrada **21 €**

Prosimo, da pošiljate le en izvod gesla za posamezno križanko, ker bomo v nasprotnem primeru izločili vsa ponovljena imena.

Ime in priimek _____

Naslov _____

Geslo

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Nagrajenci iz 83. številke:

1. Nagrada: 63 EUR: Karmen Drobnič
2. Nagrada: 42 EUR: Sandi Zupančič
3. Nagrada: 21 EUR: Bojan Prvinšek

Pravico do žrebanja imajo samo zaposleni v Energetiki Ljubljana. Pri žrebanju bomo upoštevali le en izvod rešene križanke na posameznika. Nagradni kupon z vpisanim geslom oddajte v nabiralnik časopisa do 15. 2. 2025.

PRED

NAMI JE

NOVO LETO IN

S TEM NOV NEPOPISAN LIST.

HVALA, DA NAM GA BOSTE POMAGALI

ZAPOLNITI S TOPLIMI BESEDAMI IN DEJANJI TER

ŠE NAPREJ SOUSTVARJALI LJUBLJANO, KI JO ŽELIMO VIDETI

V PRIHODNOSTI. LJUBLJANO, POLNO SRČNOSTI, TOPLINE IN PRIJAZNOSTI.

NAJ BO

ZDRAVO IN

SREČNO 2025.

Javni holding Ljubljana

Energetika Ljubljana · Voka Snaga · LPP

skupina
Javni holding Ljubljana

skupina
Javni holding Ljubljana

**VODOVOD
KANALIZACIJA
SNAGA**

skupina
Javni holding Ljubljana

JAVNO PODJETJE
**LJUBLJANSKA
PARKIRIŠČA
IN TRŽNICE**

ŽALE

LJUBLJANA 2030